

Rapport

for utredningsarbeidet med ny struktur for skoler og barnehager i Nord-Fron kommune

Høringsrunde fra 15.12.2021

Innhold

1.	Forord og mandat.....	4
1.1	Utfordringer i utredningsarbeidet.....	5
1.2	Vurderinger og problemstillinger knyttet til deltema	6
2.	Pedagogiske vurderinger - kvalitet i skole og barnehage.....	6
2.1	Kvalitet i barnehage og skole - mål	6
2.2	Ulike kvalitetsbegrep.....	6
2.2.1	Strukturkvalitet.....	6
2.2.2	Prosesskvalitet.....	8
2.2.3	Resultatkvalitet.....	8
2.2.4	Likeverdiskvalitet.....	9
2.2.5	Innholdskvalitet	9
2.2.6	Oppsummering rundt kvalitet	10
3.	Barnet sitt beste	13
3.1	Barnets stemme	13
3.1.1	Barn i barnehagen	14
3.1.2	Resultat 1.-3. klasse.....	14
3.1.3	Resultat 4.-7. klasse.....	14
3.1.4	Resultatet 8.-10. klasse	15
3.1.5	Oppsummering barnets stemme	15
3.2	Barnets beste vurdering etter kriterier i Barnekonvensjonen	16
3.2.1	Identitet, karaktertrekk og egenskapene til barnet	16
3.2.2	Barnet sin rett til vern, omsorg og trygghet.....	16
3.2.3	Sårbarheten til barnet	16
3.2.4	Retten eleven har til utdanning/retten barnet har til utvikling	16
3.2.5	Rett til fritid	17
3.2.6	Oppsummering av barnets beste vurdering:	17
4.	Økonomi i skolestruktur – bemanning/drift	18
4.1	Framskrivning av folkemengde	18
4.2	Status på skolene per dato.....	18
4.2.1	Skåbu oppvekst	18
4.2.2	Barhaug skole	19
4.2.3	Sørdorp skole.....	20
4.2.4	Kvam skole.....	21
4.2.5	Vinstra ungdomsskole	22

4.3	Bemanning/drift	22
4.4	Oppsummering økonomi i skolestruktur	23
5.	Bygg barnehage og skole.....	23
5.1	Bygg barnehage.....	23
5.2	Bygg skole.....	23
6.	Tettstedsutvikling.....	23
6.1	Kommunale planer for disponering og utvikling.....	23
6.2	Attraktivitetsteorien.....	24
6.3	Anslag på befolkningsframskriving mot 2050	25
6.4	Lokalsamfunn – en statisk avgrensning eller flytende tilpasning?	26
6.5	Konsekvenser på tettstedsutviklingen ved endring i skolestrukturen	27
6.5.1	Oppsummering tettstedsutvikling.....	28
7.	Konklusjon	29
8.	Vedlegg.....	31
9.	Referanser	32

1. Forord og mandat

Arbeidsgruppa som er satt ned for å arbeide med struktur for barnehager og skoler i Nord-Fron arbeidet innledningsvis med å vise hvilke moment vi mener er viktig å vurdere i en sak om struktur for skole og barnehage. Disse momentene ble bekreftet gjennom vedtak i kommunestyremøte 22.06.21, og gruppa har deretter arbeidet videre med denne rapporten etter føringene som ble lagt i den foreløpige rapporten. Vi har benyttet eksternt konsulentfirma til å gjøre beregninger for drifts- og investeringskostnader knyttet til skolebyggene våre, og denne rapporten er lagt ved og kommentert i konklusjonen.

Mandat til arbeidet har vi fått gjennom behandlinger i kommunestyret slik:

Kommunestyret har bedt administrasjonen om å utrede struktur for barnehage og skole i Nord-Fron med dette mandatet fra kommunestyremøte 27.september 2020, sak 087/20:

1. Kommunestyret ber administrasjonen om å greie ut ei framtidig berekraftig løysing for struktur innafor skule og barnehage, med spesiell vektlegging på økonomi, barnetal og kvalitet i skulen.
2. Med utgangspunkt i vedlagte framskriving av barnetal frå SSB legg administrasjonen fram sak for kommunestyret i løpet av 2021 med alternativ for framtidig struktur innafor skule og barnehage.
3. Det blir sett ned ei administrativ arbeidsgruppe som utarbeider ein prosjektplan med bakgrunn i føringane som er lagt frå kommunestyret, herunder mandat for arbeidet. Ungdomsrådet får to plassar i arbeidsgruppa.
4. Basert på vedlagte skisse skal kommunedirektøren legge fram prosjektplan, endeleg mandat og ei detaljert tidslinje til godkjenning i kommunestyret.

En spisset formulering av mandatet ble vedtatt i kommunestyremøte 15.desember 2020:

«Administrasjonen legg 14.12.2021 fram for kommunestyret forslag og alternativ til struktur for skole og barnehage i Nord-Fron for perioda fram mot 2050.»

- Arbeide fram fleire alternativ til framtidig skolestruktur for Nord-Fron.
- Arbeidet skal ha eit perspektiv på 30-40 år. Vedlikehald av eksisterande bygg vurdert mot kostnad nybygg i 40 år og alternativ bruk av bygg.
- Barnehage skal vere del av alternativ eller som sjølvstendig(e) alternativ.
- Prosjektgruppa henter inn konsulent(ar) til å utarbeide delar av skisser, eller til å kvalitetssikre arbeidet som er gjort.
- Arbeidet skal ferdigstillast med sak i kommunestyret 14.12.2021

I tillegg ble det i dette møtet vedtatt at en elevrepresentant fra Vinstra ungdomsskole også skulle oppnevnes og innlemmes i arbeidsgruppa.

I kommunestyremøte 22.juni 2021 ble følgende avgrensinger vedtatt:

«I arbeidsgruppa foreslår vi å kartlegge følgjande alternativ:

1. Alle skulane fortsett som i dag, eventuelt berre med justeringar i samband med elevnedgang som kan framtvinge fådelte løysingar.
2. Barhaug og Sødorp blir slått saman. Dei andre skulane fortsett som i dag, eventuelt berre med justeringar i samband med elevnedgang som kan framtvinge fådelte løysingar.

3. Barhaug, Sødorp og Kvam blir slått saman. Dei andre skulane fortsett som i dag, eventuelt berre med justeringar i samband med elevnedgang som kan framtvinge fådelte løysingar.
4. Barhaug, Sødorp og Skåbu blir slått saman. Dei andre skulane fortsett som i dag, eventuelt berre med justeringar i samband med elevnedgang som kan framtvinge fådelte løysingar.
5. Barhaug, Sødorp, Kvam og Skåbu blir slått saman. Ungdomsskulen fortsett som i dag.
6. 1-10 skule med elevar frå ungdomsskule, Barhaug og Sødorp. Dei andre skulane fortsett som i dag, eventuelt berre med justeringar i samband med elevnedgang som kan framtvinge fådelte løysingar.
7. 1-10 skule for alle elevar utanom Skåbu oppvekst som fortsett som i dag.
8. 1-10 skule for alle elevar utanom Kvam skule som fortsett som i dag.
9. 1-10 skule for alle elevar i Nord-Fron.

Det er nokre få kriterier vi har lagt til grunn for å kome fram til desse ni alternativa: a) Det skal ikkje vere fleire skular enn i dag. b) Elevar som bur på Vinstra skal ikkje ha skuleplass i Skåbu eller på Kvam med mindre dei særskilt søker om dette.»

I prosjektgruppa vårhalvåret 2021:

- Sektorsjef oppvekst (leder): Knut Håvard Meldal
- Konsulent fra stab oppvekst: Gyda Skard Flækøy
- Avdelingsleder barnehage: Randi Nordlien*
- Rektor: Ola Sletten
- Rektor: Benedicte Lillegård*
- Ingeniør teknisk drift: Ingrid Slettmoen
- Ungdomsrådet: Ronja Varpestuen*
- Ungdomsrådet: Ruth Møllerplass Huse*
- Elevrepresentant Vinstra ungdomsskule: Brage Renshus
- Informasjon: Erik Tøftestuen
- Barnehagestyrar: Kari Bragelien
- Utdanningsforbundet: Sarah J. Grøthe
- Fagforbundet: Ingeborg Nordli

På grunn av diverse omstendigheter har Randi Nordlien, Benedicte Lillegård, Ronja Varpestuen og Ruth Møllerplass Huse gått ut av arbeidsgruppa. Øyvind Herland Berge har kommet inn i arbeidsgruppa.

1.1 utfordringer i utredningsarbeidet

Begrensninger på antall møtedeltakere og tidsvis bare muligheter for digitale møter var i første halvår en stor utfordring i utredningsarbeid. Det var saker som burde diskuteres både gruppevis og som plenumsdiskusjoner, og ofte var ikke de digitale løsningene optimale for slike arbeidsmåter. Etter sommeren har ikke restriksjoner knyttet til smittevern begrenset arbeidsmetoder, og rektorgruppen sammen med vara for hovedtillitsvalgt for Utdanningsforbundet har vært på skolebesøk på Lillehammer (Nordre Ål) i Nord-Aurdal (Fagernes) og i Gol for å se nærmere på løsninger for skolestruktur, begrunnelser for valgt og konsekvenser etter valg. Arbeidsgruppen har kunnet møtes som planlagt, og vi har klart å komme i mål med våre anbefalinger om hvilke alternativ til struktur for skole og barnehage som bør utredes grundigere.

1.2 Vurderinger og problemstillinger knyttet til deltema

I arbeid med barnehage- og skolestruktur er det flere moment som vil spille inn i vurderinger, og det er ikke en selvfølge at alle moment i saken peker på samme konklusjon. Barnets beste og barnets stemme, kvalitet i skole og barnehage, økonomi, kvalitet på bygg og tettstedutvikling har fått egne kapitler, der drifts- og investeringskostnader knyttet til skolebygg ligger som vedlegg, utarbeidet av konsulentfirmaet WSP. I større og mindre grad peker konklusjoner i hvert kapittel mot løsninger og anbefalinger, men det er først i rapportens konklusjon at anbefalinger til videre prosess og utvalg av alternativer blir tydeliggjort.

2. Pedagogiske vurderinger - kvalitet i skole og barnehage

2.1 Kvalitet i barnehage og skole - mål

Mål for kvalitet i barnehage og skole er basert på samfunnsmandatene, slik dette er nedfelt i barnehage- og opplæringsloven. Barnehage og skole skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.

De siste årene har regjeringen tatt flere grep for å styrke kvaliteten i barnehagene. Det er blant annet innført ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Den beskriver hva barna skal få oppleve, få erfare og få mulighet til å utvikle i barnehagen. Den beskriver leken som barnas viktigste arena for å utvikle seg og lære. Rammeplanen inneholder ingen ferdighetsmål, men setter mål for hvordan personalet skal arbeide for at barnehagen skal oppfylle sitt samfunnsmandat som lærings- og dannelsesarena for de yngste.

Det har også kommet bemanningsnorm, pedagognormen er skjerpet og det er gjennomført satsninger på barnehagemiljø, språk og kompetanse. I tillegg er barnehageloven endret for å sikre et trygt og godt barnehagemiljø.

Skolens læreplan består av den overordnede delen og læreplanene i fag. Den beskriver kompetanse i fag og setter søkelys på at elevene skal utvikle kritisk tenking og etisk bevissthet, og det settes fokus på grunnleggende ferdigheter og tre tverrfaglige temaer. Den overordnede delen har fokus på inkluderende læringsmiljø, undervisning og tilpasset opplæring, men også lærere sitt arbeid i profesjonelle læringsfelleskap.

2.2 Ulike kvalitetsbegrep

2.2.1 Strukturkvalitet

Strukturkvalitet representerer rammene for virksomheten, gjennom lover, regler, planer og ressurser i form av personalets forutsetninger og økonomi, samt de fysiske rammene, som bygninger, uteareal, utstyr og materiell. Alt dette er kvantitative målbare enheter som kan nedfelles i regelverk, og som kan etterprøves av tilsynsmyndigheter. Dette handler om uttalte behov hos brukere og myndigheter.

Forskning - barnehage og skole ift størrelse

Med små barnehager menes enheter med 30-40 barn, store barnehager er enheter med mer enn 100 barn. I vår kommune har vi ut ifra definisjonen tre små (Kvam, Toksebakken og Skåbu) og en mellomstor barnehage (Ruste har 70-80 barn i barnehagen.)

I følge FAFO-rapporten «Har barn det bra i store barnehager?» avgjør ikke størrelse i seg selv en barnehagens kvalitet. Størrelse spiller sammen med andre strukturelle kvaliteter, som barnehagens indre organisering, ledelse, eierskap, ansattes kompetanse og arbeidsstil. Til sammen etablerer disse faktorene forutsetninger for å skape kvalitet i relasjoner og resultater. Samtidig er det viktig å understreke at den store barnehagen har et særtrekk som skiller den fra mindre enheter: Den store barnehagen må, for å skape kvalitet i relasjoner og resultat, ha oppmerksomhet om indre organisering og ledelse på en måte som barnehager av mindre størrelse kan klare seg uten. Store enheter tilbyr potensielle plussfaktorer som mangfold, fleksibilitet og faglighet, men for at dette skal fungere positivt også i praksis, behøves former for fast organisering når det gjelder barnegrupper, personale, romløsninger, dagsrytme og aktiviteter.

Når foreldre vurderer kvalitet er det en oppfatning at størrelsen påvirker kvalitet. En kan se en tendens til større tilfredshet med små barnehager, både når det gjelder evne til å skape trygghet og til å lære bort ferdigheter. Når det gjelder den strukturelle faktoren barnehagebyggets beskaftenhet, er det imidlertid foreldre i store og mellomstore barnehager som er mest fornøyde.

Barnegruppens størrelse er en annen kvalitetsindikator. Det finnes imidlertid ingen universelle mål på ideelle størrelser på barnegrupper. Vurdering av gruppestørrelse og aldersblanding må sees i sammenheng med barnehagens formål, verdigrunnlag og oppgaver. En vurdering av gruppestørrelser i barnehager i Norge må derfor bygge på kunnskap om barnehagens samfunnsmandat slik det er fastsatt i regelverket, herunder barnehagelovens bestemmelser om formål, innhold og medvirkning. Barnegruppens størrelse må være slik at personalet kan oppfylle sine forpliktelser i forhold til barn og foreldre og slik at barnehagens oppgaver som forebyggende arena og personalets ansvar for å delta i tverrfaglig samarbeid i kommunene kan ivaretas på en god måte.

Det har vært gjort noe forskning på skole og klassestørrelse. Mye av denne forskningen har fått kritikk for å ikke holde god nok forskningsmessig standard. Vi har derfor valgt å forholde oss til denne forskningen med en viss forsiktighet. En kan med sikkerhet si at forskningen ikke gir oss absolutte svar.

Store skoler blir i mange sammenhenger nasjonalt regnet for å være skoler med over tre hundre elever. I vår kommune innebærer den definisjonen at vi har fem små skoler, men at de i ulik grad er veldig små eller bare små. Forskningen er heller ikke entydig når det kommer til om små eller store skoler gir best kvalitet for elevene. Kvaliteten på lærerne er en viktig brikke for kvaliteten på skolene. Det antydes i undersøkelser at det kan være enklere å rekruttere til større skoler. I Nord-Fron kommune ser vi spesielt at det kan være vanskelig å rekruttere i Skåbu, og at enkelte lærer sier at dette er pga størrelsen. De langt fleste skylder på kjøreavstanden når tilbud om stillinger blir gitt. En viktig brikke i dette er også oppbyggingen av lærerkompetanse lokalt. Dette vil være enklere på en større skole, da et lærerkollegie med flere medlemmer nødvendigvis har høyere kompetanse totalt sett enn et lite kollegium.

Vi har også sett litt på klassestørrelse og her finnes det ulik forskning som antyder at klassestørrelser på 15 – 20 kan fremme bedre læring. Det forutsetter at lærerne utnytter det mulighetsrommet klassestørrelsen gir, og tilpasser de pedagogiske metodene (se litteraturliste ift forskning).

I barnehagene i Nord-Fron er det utdannede barnehagelærere, eller andre som er kvalifisert, i alle stillinger som krever det, og det er tilsatt utdannende fagarbeidere.

Skolene i Nord-Fron har utdannede lærere i alle stillinger. Det har vært bygd opp, og bygges fortsatt opp kompetanse ift enkelte fag (jmf krav i Opplæringsloven). Det vil si at vi klarer å tilsette i tråd med kravene.

Hvis vi ser på Nord-Fron kommune i sammenheng med det som er presentert over vil en se at en endring i barnehagestruktur vil gi liten gevinst siden det på hver avdeling er plass til et visst antall barn sett i sammenheng med et lovkrav om bemanningsnorm. Det vil ikke endres enten det er en barnehage med en avdeling eller 10 avdelinger samlet på et sted. Det er derimot kan ha en tanke om er at foreldre opplever det som et kvalitetsstempel å ha barnehage i nærmiljøet (henting, bringing dersom en ikke har bil, få logistikken til å gå opp). På skole blir bildet annerledes, hvor en kan se at sammenslåing av skoler kan gi bedre utnyttelse av lærerressurser. Dette må ses i sammenheng med skoleskyss og de ulempene det påfører elever å bli busset inn til skolen.

2.2.2 Prosesskvalitet

Prosesskvalitet handler om de indre aktivitetene i barnehagen og skolen. Den handler om metodikk og om personalets grunnleggende verdier og læringssyn. Prosesskvaliteten består også av de faktorene som kan knyttes til det psykososiale arbeidsmiljøet (relasjonen mellom de voksne i personalet, voksne-barn, personalet-foresatte). Det kan blant annet måles gjennom den opplevelsen brukere av institusjonen har, prosesskvalitet handler om den «opplevde kvalitet» som hører inn under de *underforståtte* behov som utvalget bak NOU 2012: 1 brukte i sin definisjon.

Arbeidsmåtene i barnehagene skal sørge for barna sine behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning og gi barna mulighet til å medvirke. Målene for arbeidet er prosessmål som retter seg mot hva barna skal få mulighet til å erfare og oppleve, og arbeidsmåtene er varierte.

Gode relasjoner er kanskje den viktigste byggeklossen i barn sin utvikling (Barnehagefolk nr.4 2017). De har betydning for trivsel, livskvalitet og læring her og nå, og de legger grunnlaget for nye relasjoner som barnet skal inngå i.

Utdanningsdirektoratet sier: «Kvaliteten på klassen som sosialt system legger premisser for elevenes utvikling og læring, både sosialt og faglig. Et av de mest sentrale elementene i dette sosiale systemet er samspillet mellom lærer og elev (Luckner & Pianta, 2011). Det er læreren som har ansvar for at klassen fungerer positivt, blant annet gjennom sine egne relasjoner til elevene og ved å regulere samspillet elevene imellom. For at elevene skal behandle hverandre med respekt og velvilje, er det en forutsetning at læreren alltid er høflig, vennlig og respektfull i sin omgang med elevgruppen og enkeltelever, også i konfliktsituasjoner.» (<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/sosiallaring-gjennom-arbeid-med-fag/relasjoner-mellom-elever/larerelev-relasjonen-og-evelevrelasjoner/>)

Gode relasjoner og godt leke- og læringsmiljø står i fokus i arbeidet i profesjonsfelleskapene i barnehagene og skolene i Nord-Fron kommune. Resultatet av dette arbeidet er avhengig av gode prosesser internt på de ulike institusjonene. Vi har ikke funnet forskning som tilsier at resultatet av dette arbeidet blir påvirket av barnehage- eller skolestørrelse.

2.2.3 Resultatkvalitet

Resultatkvalitet handler i følge NOU 2012: 1 om resultater både på individnivå, organisasjonsnivå og samfunnsnivå. Altså det vi ofte tenker på som effekter eller virkninger av barnehagen og skolen, som for eksempel faglig utbytte eller sosialt utbytte for det enkelte barn. Det kan også henvise til

samfunnsmessige og samfunnsøkonomiske konsekvenser av det å ha barn i barnehage mens foreldrene er i arbeid.

Barnehage synes generelt å gi positive virkninger for barnas utdanningsløp og senere liv. Resultater på samfunnsnivå kan være som nevnt økonomiske resultater som gjør det mulig for foreldre å være yrkesaktive og dermed kunne bidra både til familiens økonomi og samfunnsøkonomien. Av sosiale resultater kan barnehagen bidra med støtte til foreldrenes omsorg og oppdragelse av barn. Barnehagen kan også bidra til likestilling mellom kjønn. Barnehagen kan, som skolen, gi politiske resultater ved å motarbeide eller fremme og praktisere verdier som støtter opp om demokratiet. Dette handler ikke bare om respekt for individuell frihet, men også om politiske verdier, som fellesskap og like rettigheter, tidlig forebygging av diskriminering og mobbing.

Det er ikke forskningsmessig belegg for å hevde at størrelsen på barnehager og skoler har en betydning for mobbing. Arbeidet som blir lagt ned i forbindelse med å forebygge krenkelser og mobbing gir et resultat i andre enden.

2.2.4 Likeverdiskvalitet

I Fafo-rapporten fra 2015 «Har barn det bra i store barnehager» - er en fjerde kvalitetsdimensjon benyttet kalt «Likeverdiskvalitet» - begrepet aktualiserer i hvilken grad barnehagetilbudet er tilgjengelig i møte med variasjonsbredden som eksisterer i familiers økonomi, språklige kompetanse, byråkratiske kompetanse, tradisjoner og preferanser. Er foreldre i stand til å betale det en barnehageplass koster, har foreldre språklig og byråkratisk innsikt som gjør dem i stand til å håndtere søkeprosessen, kan de bruke en barnehageplass uavhengig av hvor den geografisk er plassert i kommunen, og om de preferanser for kvalitet foreldre har blir imøtekommet. Her inngår også barnehagens evne til å inkludere og opprette dialog med foreldre med ulik sosial og kulturell bakgrunn, dens evne til å møte dem med respekt og gjensidighet, sikre innsikt og medvirkning.

Et godt psykososialt læringsmiljø ligger i bunnen for all læring og utvikling for elevene. Lærer sin evne til å bygge klassen som «det gyldige vi» har nær sammenheng med trivsel, og dermed motivasjon og læring, for den enkelte elev (NOVA-rapport, Eriksen/Lyng).

2.2.5 Innholdskvalitet

Innholdskvalitet betegner barnehagen og skolens «indre kvalitet» og innholdet i barnehagen og skolens virke som blant annet omhandler på hvilken måte og i hvilken grad det leves opp til kravene i rammeplanen og læreplanen. Begrepet dekker også hvordan barnehager og skoler med særlige profiler eller formål ivaretar disse. Mange refererer til innholdskvalitet som pedagogisk kvalitet.

Barna, foreldrene og personalet er barnehagens viktigste ressurser. Internasjonalt har personalets kompetanse blitt fremhevet som særlig viktig for å sikre tilstrekkelig kvalitet både for barnehage og skole. Evnen til å etablere relasjoner preget av nærhet, omsorg og tilknytning er en viktig forutsetning for å kunne gjøre en god jobb.

Skolers pedagogiske kvalitet er avhengig av ulike faktorer. Lærere har ansvar for å bygge et godt læringsmiljø, hvor motivasjon, læring og utvikling står i fokus. En viktig brikke i dette er at lærere har et profesjonsfaglig fellesskap hvor de reflekterer over egen praksis, og gjennom denne refleksjonen utvikler bedre praksis og kvalitet for elevene. I arbeidet med det profesjonsfaglige fellesskapet skal lederen/ledelsen sørge for læring og utvikling både for elever og ansatte.

2.2.6 Oppsummering rundt kvalitet

2.2.6.1 Oppsummering barnehage

Med utgangspunkt i kvalitetskriteriene vil vi her vise hvordan strukturen vi har i barnehagene i dag, innfrir de ulike kriteriene.

Ut ifra den forskningen vi har funnet rundt struktur- og likeverdiskvalitet, forstår vi at en endring i strukturen ikke vil ha de store konsekvensene for kvaliteten. Det vil heller ikke være noen økonomisk gevinst ved å slå sammen barnehager, sett i sammenheng med lovkrav om bemanningsnorm. Store barnehager har noen kvaliteter som små ikke har, og vice versa. Det viser seg i undersøkelser at det er viktig for foreldre å ha barnehager i nærmiljøet blant annet på grunn av logistikken i familiene. Alle barnehagebyggene vurderes som forholdsvis nye eller nylig renoverte, slik at de er i god stand og etter vår vurdering vil holde i mange år ennå.

Ut fra prosesskvalitet og innholdskvalitet har vi ikke funnet forskning som tilsier at resultatet av dette arbeidet blir påvirket av barnehagestørrelsen og heller ikke når det gjelder noe av det barna nevner som viktig. Og heller ikke for resultatkvalitet er det forskningsmessig belegg for å hevde at størrelsen på barnehagen har en betydning.

Konklusjonen i forhold til de ulike kvalitetsbegrepene opp mot strukturen på barnehagene i dag, er at det ikke er veldig mye å hente ved å endre på strukturen. Det som spiller en stor rolle i forhold til kvalitet, er hvordan vi utfører det faglige arbeidet i profesjonsfellesskapet.

2.2.6.2 Skole

I «Foreløpig rapport for utredningsarbeidet med ny struktur for skoler og barnehager i Nord-Fron kommune» er det i kapittel 3.» Pedagogiske vurderinger, midlertidig konkludert:

«Konklusjonen så langt er at innholdskvalitet, likeverdiskvalitet, resultatkvalitet og prosesskvalitet i liten grad er avhengige av om institusjonene er store eller små. Det er arbeidet i profesjonsfellesskapene som avgjør hvorvidt en barnehage/ skole har god kvalitet.

Når det kommer til strukturkvalitet er det noe forskning som antyder at store skoler kan ha noen fordeler, men dette er ikke entydig. Vel så viktig som størrelsen på skolen er størrelsen på den enkelte klasse, og kvaliteten på lærerne er viktigere enn størrelsen på skolen.»

Høy kvalitet i utdanning realiserer bredden av mål som er i lov og planverk. I læreplanverket for skolen er eksempelvis likeverdig og tilpasset opplæring for alle et overordnet mål. Det mest grunnleggende innenfor innholdskvalitet, resultatkvalitet og prosesskvalitet i skolen kan forenklet sies å handle om elevers faglige og sosiale læring og samarbeidet med hvert enkelt hjem for å oppnå dette. Elevene skal *utvikle kunnskap, dupleik og holdninger for å kunne mestre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet.* (Opplæringsloven § 1-1). Elevenes læring og utvikling skal stå i sentrum for skolens virksomhet og alle elever skal ha opplæring tilpasset den enkeltes behov.

Skolen skal være et profesjonsfaglig fellesskap der lærere, ledere og andre ansatte reflekterer over felles verdier, og vurderer og videreutvikler sin praksis. (Opplæringsloven § 3-5)

Det er rektor på hver enkelt skole som er ansvarlig for ledelsen av disse profesjonsfellesskapene på skolene, delvis med felles strukturer gitt av skoleeier Nord-Fron kommune.

Lærere i profesjonsfelleskap

Elever skal oppleve å være et fullverdig medlem i fellesskapet på skolen, de skal ha tilpasset opplæring på sitt nivå, få tilbakemeldinger på hvordan de gjør det i læringen sin og tips til hvordan de skal bli bedre. De skal utvikle utforskertrang og kritisk sans, kildekritikk og reflektere, samtale, presentere og gjøre rede for konkrete og mer abstrakte problemer. Relasjonen mellom lærer- elev og elev-elev er avgjørende. Elevene skal utvikles både individuelt og kollektivt som medlem i klassefelleskapet. Dette krever dedikasjon og samarbeid mellom lærere på ulike trinn og i overganger mellom barnehage og skoleslagene våre. Skolen og foresatte arbeider sammen for at elevene skal oppnå den brede kompetansen sosialt og faglig. Dette samarbeider vi også med helsetjenestene i kommunen, spesialhelsetjenestene, PPT og barnevern om. Det er etter hvert blitt mange meninger om hvilken kompetanse man trenger i det profesjonelle læringsfellesskapet i skolen, flere hevder at man bør ha flere yrkesgrupper inn i skolen. Laget rundt eleven er avgjørende.

I tillegg til å ha en ryddig administrasjon av skolene kreves det rett prioritering og tilrettelegging for at man får utnyttet den høye kompetansen lærere og fagarbeidere i skolen besitter.

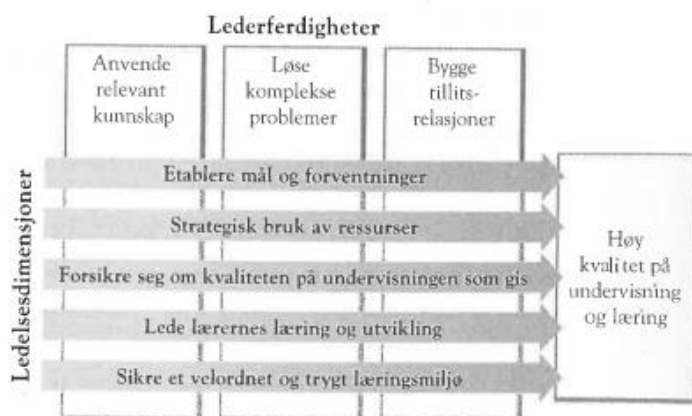
Det er derfor relevant å se nærmere på rektors rolle i utvikling og drift hva angår kvaliteten i skolene. Er dagens skolestruktur effektiv for å utvikle kvaliteten på skolene og tilbudet til Nord-Fron kommunes innbyggere?

Skoleledelse

Det er tidligere konkludert med at det er «arbeidet i profesjonsfelleskapet som avgjør kvaliteten på skolen, ikke størrelsen. Det er altså ikke belegg for å hevde at en liten er bedre enn en stor og motsatt. Vi kan da fastslå at kvalitet varierer. Det er læreren som er den avgjørende for resultatet, og det er naturlig da det er undervisning som er middelet når læring er målet. Ansvar for kvaliteten i skolene er det skoleeier som har, ofte delegert til rektorer å utvikle og håndheve. Professor Viviane Robinson har forsket på effekten av det skoleledere gjør, for å øke sannsynligheten for at undervisningen blir av høy kvalitet.

Professor Viviane Robinson forholder seg til fem hovedoppgaver for skoleledere.

1. Etablere mål og forventninger
2. Strategisk bruk av ressurser
3. Forsikre seg om kvaliteten på undervisningen som gis
4. Lede lærernes læring og utvikling
5. Sikre et velordnet læringsmiljø.

Figur 1.2 De fem dimensjonene støttet av de tre lederferdighetene

(Robinson 2014)

Robinson bruker begrepet «elevsentrert ledelse» og dette er godt dekkende begrep som tydeliggjør hva som er selve målet; elevens læring.

Det blir fort omfattende å gi en grundig innføring i alle oppgavene her. Det blir mer relevant å heller nevne hovedpunkter og oppsummeringer fra denne forskningen.

- I skoler der elever presterer bedre på akademiske ferdigheter enn det forventede nivået, utøves ledelse annerledes enn i ellers like skoler. (Robinson 2014)
- Robinson hevder det ikke er vanlig å stille spørsmål ved skolens påvirkning på elevenes læring når skoleledelsen vurderes. Forhold som omhandler administrasjon, økonomisk styring, ryddig skolegård, strukturert informasjon og veloppdragene barn kommer i første rekke.

Ryddig administrasjon er nødvendig, men bør ikke likestilles med effektiv ledelse. Det er fullt mulig for elever å prestere under nivået man kan forvente i slike skoler. Effektiv ledelse krever, i tillegg til ryddige administrasjonsrutiner at skolen sørger for undervisning og læring av høy kvalitet. Robinson peker på at arbeidet det er å forflytte skoler fra det ene til det andre kvalitetsnivået er krevende. (Robinson 2014)

Likevel er buskapet tydelig på hva som har best effekt på elevenes læring; *«Jo mer ledere fokuserer sitt arbeid og sin læring på kjernevirksomheten, som handler om undervisning og læring, jo større påvirkning vil de ha på elevenes læringsresultater.»*

Med denne kunnskapen om hva innenfor ledelse som virker på elevenes læring handler det dermed om hvilke muligheter man har for å prioritere nettopp dette?

Skolelederforbundet publiserte våren 2021 en undersøkelse med formål å kartlegge funksjonene og arbeidsbetingelsene blant egne ledermedlemmer. «Hva betyr lederskap i skolen?» har de oppsummert det de kaller «urovekkende funn:»

Lederne bruker tid på oppgaver de ikke ønsker å bruke tida på, og som heller ikke medarbeiderne ønsker, og som ikke er direkte nødvendig for å nå de målene som opplæringslovens § 1 vektlegger. Hovedinntrykket fra studien er med andre ord at lederne selv og deres medarbeidere ønsker at det brukes mindre tid på rene administrative funksjoner, og mer tid på kjernefunksjoner som å ivareta og utvikle ansatte og elever, samt å legge til rette for undervisningen.

(https://www.skolelederforbundet.no/wp-content/uploads/2021/10/Skolelederforbundets-lederundersokelse_2021.pdf)

Viviane Robinson ble spurt om de fem hovedoppgavene kunne fungere som rammeverk for å evaluere rektorer.

Svaret var: *«omfanget av arbeidet er for stort og kompetanseområdet for bredt til at en med rimelighet kan forvente at en enkelt leder alene skal inneha høyt eller til og med moderat kompetansenivå innenfor alle disse fem områdene».*

Hun ønsket at man heller skulle vurdere den samlede skoleledelse evne til å utføre disse oppgavene.

Drøfting

Laget rundt eleven er nevnt innledningsvis, dette er summen av all kompetanse de voksne som arbeider rundt elevene har. Har man større enheter økes mulighetene til at man kan spisse tilbud til elever med utfordringer knyttet til lærevansker av ulik karakter. Det kan også gjøre det lettere å la ansatte med spesialkompetanse jobbe mer rendyrket med det de er gode på.

Skolens ledergruppe skal samlet sett ha nødvendig kompetanse og kapasitet for å ivareta alle oppgavene på en tilfredsstillende måte. I dag er det kun rektorene som er 100% ledelsesressurs. Inspektører på de ulike skolene våre har også undervisning, slik at mye av lederoppgavene tilfaller rektor. Rektorer rapporterer at de bruker for mye tid på andre mindre viktige oppgaver. Undersøkelsen fra Skolelederforbundet er gjort blant medlemmene, det er å anta at dette er ledere som jobber både på små, mellomstore og store skoler. Det er derfor nærliggende å slå fast at en stor skole i Nord-Fron ikke vil løse disse utfordringene alene, men et relevant spørsmål er: *Er mulighetene større for å løse de komplekse oppgavene innenfor skoleledelse effektivt med færre skoler og større lederteam?*

Oppsummering skole

Lærere og ledere må jobbe sammen om å utvikle skolekultur der refleksjon over egen undervisning og hvordan man hjelper elever til god progresjon faglig og sosialt står sterkt. Dagens lærere har høy kompetanse, fokuset på ledelse kommer som et resultat av at skoler med gode resultater har ledelse med bestemte kjennetegn.

Færre skoler er et virkemiddel for å kunne sette sammen større og mer virkningsfulle lederteam som skal samarbeide om denne jobben. Det er også en fordel for å utnytte spesialkompetanse mot elever som krever særskilt tilpassa skoledager.

Arbeidsgruppen vurderer at det bør bli færre skoler enn i dag for å heve kvaliteten i skolene.

3. Barnet sitt beste

I arbeidet med å gjøre barns beste vurderinger er selvfølgelig kjennskap til barna det gjelder viktig. I en sak som handler om grupper av barn er kunnskapen om barn, barns utvikling, lek, læring og dannelse, barndom osv veldig sentralt. Viser her til kapittel 2; «Pedagogiske vurderinger - kvalitet i barnehage og skole». Det er viktig å ha med seg sammenhengen mellom struktur- og prosesskvalitet. Hvordan institusjonen er utforma er ei side, men hvordan de ansatte arbeider er en annen. De ulike momenta som skal inngå i en vurdering går fram av Generell kommentar 14 (FN, Konvensjon om barns rettigheter);

- Barnets stemme
- Element i vurderingen
  - Identiteten, karaktertrekk og egenskapene til barnet
  - Barnets rett til vern, omsorg og trygghet
  - Sårbarhet til barnet
  - Retten eleven har til utdanning/retten barnet har til utvikling

Når det skal konkluderes vil det sannsynlegvis ikke komme til et alternativ som er helt optimalt for alle barn i Nord-Fron. Det er en grense for hvor stor vekt en kan legge på hva som er det beste for det enkelte barnet i en slik prosess.

3.1 Barnets stemme

Gjennom arbeidet med barnehage- og skolestruktur er barn i barnehagen (alder 4-5 år) hørt gjennom gruppesamtaler med pedagogiske ledere, med hovedvekt på tema kvalitet og hva barn i barnehage opplever som viktig for å ha det bra (opplevd kvalitet). Barn i alle de kommunale barnehagene har vært hørt i arbeidet, og svarene viser at barna i stor grad fremmer fysisk lekemiljø ute og inne,

«snille» voksne (= profesjonelle voksne med høy relasjonskompetanse og kunnskap om barn og barns utvikling) og aller viktigst venner å være sammen med.

3.1.1 Barn i barnehagen

Det 4- og 5-åringene peker på som en kan knytte til strukturkvalitet er bl.a. størrelsen på barnehagen. Det er nevnt at barnehagen ikke skulle vært så stor, fordi da hadde en ikke behøvd å dele opp i grupper, og en kunne lekt med den en ville. Andre synes det er fint med så stor barnehage for da får en større plass, men det skulle vært færre dører slik at en kan gå dit en vil. Noen av barna liker å leke med mange, mens andre liker å leke med få (1-2 andre). Ut fra svarene kan en lese at barna er delt i synet på om barnehagen er best når den er stor eller liten. Her må vi ta med at i Nord-Fron er det pr. i dag ikke barnehager som kan defineres som store.

Uteområdet: Noen ønsker å leke mere med de yngre barna, kunne leke med alle/den en vil/bestemme selv. Det kommer tydelig frem i flere barnehager at barna ikke liker når voksne begrenser lek ved bruk av gjerder/grinder(ute). Mange synes det er fint med stort uteområde. Av ting som er nevnt som barna liker å holde på med er bl.a.: ake i bakke, skli, klatre i trær (noen savner det på uteområdet), huske, plukke bær og blad, se etter småkryp, leke i sandkassa m.m. Det blir ellers nevnt at det er viktig at lekene er i orden, og at det kunne vært flere leker, flere husker, og at det skulle vært pynta opp litt mer. Barna nevner også opp ulike turer de liker å gå på i nærmiljøet.

Ut fra samtalene som kan knyttes til prosesskvalitet og innholdskvalitet sier 4- og 5-åringene at de liker at voksne i barnehagen deltar i lek, at voksne er der og kan trøste og ha et fang tilgjengelig og prater med dem. Og at voksne kan tulle, le, kle seg ut og hjelpe til med praktiske ting (hjelpe på do, hjelpe hvis noen har klatra for høyt eller satt seg fast, finne frem ting o.l.) og alle kan gå på tur sammen.

Av det barna nevner som viktig har ikke størrelsen på barnehagen noe å si ift disse kvalitetsbegrepene.

3.1.2 Resultat 1.-3. klasse

For skolebarna er det gjennomført gruppesamtaler for 1.-3.klasse på lik linje med samtalene som er gjennomført i barnehage. Nødvendigvis er innholdet i samtalene med 1.-3.klasse rettet mot kvalitet og opplevd kvalitet i skolen og skoledagen til elevene.

Resultat 1.-3 klasse viser mye av det samme som de eldste barnehagebarna. Fysisk godt tilrettelagte ute- og innemiljø, med en overvekt av svarene som er opptatt av utemiljø. Svarene fra de fleste klassene understreker at elevene synes det er bra at de lærer mye, og at det er voksne med høy relasjonskompetanse på barneskolene. Når det gjelder innspill som bør vurderes med tanke på skolebygg er det flere klasser som viser til at det er motiverende med en variasjon i undervisningsmetoder.

3.1.3 Resultat 4.-7. klasse

For elevene i 4.-10.klasse er det brukt digitalt spørreskjema for å hente ut barnet/barna sin(e) stemmer(r).

Resultatene av 216 digitale svar fra 4.-7.klassinger i kommunen viser at elevene mener at det viktigste er at læreren klarer å få elever til å trives i klassa og at læreren kan faget han/hun underviser i.

Videre «beviser» elevene i 4.-7.klasse at det aller viktigste i skolen er å ha venner, og det store flertallet mener også at det er veldig viktig å gå i klasse med vennene sine. Det er verdt å merke seg at i våre barneskoler er det bare en klasse som er så stor at den er delt. Stort sett går alle 4.-7. klassinger i klasse med alle på sin egen alder i sin skolekrets. 64,4% av denne elevgruppen sier at de ønsker å gå i klasse med flere enn 16 elever.

Dette underbygger Thomas Nordahl sine studier som viser at vennskap er den største forutsetningen for at en elev skal lykkes i skolen;

«I ulike undersøkelser der elevene vurderer egen skolesituasjon, framstår det sosiale som svært viktig (Frønes 2005, Bjerrum Nielsen 2009, Nordahl 2010). I skolen treffer barn og unge jevnaldrende, og de bruker mye tid og energi på å opprettholde og etablere vennskap. Skolen er for elevene en arena der det kontinuerlig foregår et sosialt spill hvor det kjempes om sosial attraktivitet og vennskap. På denne sosiale arenaen vil elevers handlinger i stor grad være preget av sosial belønning eller godkjenning fra jevnaldrende. Slik blir vennskap og sosial deltakelse viktig både her og nå for elevene og i utvikling og læring. Samtidig vil fravær av vennskap og sosial deltakelse være sterkt belastende i hverdagen og en risikofaktor i utvikling.» (Thomas Nordahl, Eleven som aktør, 2014)

På spørsmålet om hvordan elevene kommer seg til skolen svarer halvparten at de går eller sykler. Bare fire elever svarte at de bruker mer enn en halvtime på buss for å komme på skolen, og 95,6% av elevene som bruker drosje eller buss svarte at dette er helt greit.

3.1.4 Resultatet 8.-10. klasse

Resultatet her (144 svar) er enda tydeligere på at lærerens rolle for å skape trivsel for elevene i klassa og ha god fagkompetanse er det viktigste i skolen. Ungdomsskoleelevene rangerer kvaliteten på undervisningen som viktigere enn det barneskoleelevene gjør, mens venner er det viktigste på skolen for både barne- og ungdomsskoleelever. Dette tyder på at kravet og forventningene våre elevene stiller til undervisninger øker i takt med elevenes alder.

Blant ungdomsskoleelevene svarer 91% at de foretrekker å gå i klasser med mer enn 21 elever. Dette er en større andel enn resultat fra barneskolene. Det er ikke kartlagt om dette har sammenheng med at mange barneskoleelever ikke har prøvd å gå i så store klasser.

Av de elevene som har svart at de bruker skoleskyss, oppgir 82,5% at det er helt greit. 21 elever oppgir at de bruker mer enn en halvtime og av disse er det 10 elever som synes det er for mye tid brukt på skyss pr. dag.

For ungdomsskoleelevene var det i tillegg et spørsmål om det å ha en barneskole i nærheten (innen 5 km) ville være viktig hvis de en gang skal bo og stifte familie selv i Nord-Fron. Ca 70% av elevene svarte bekreftende til dette.

3.1.5 Oppsummering barnets stemme

Oppsummert svarer barn/elever i alle aldre at venner er det viktigste for å ha det bra i skole og barnehage. Alle aldersgrupper er tydelige på hvor viktig rolle den voksne spiller i barnegruppe/avdeling og i klasser. Relasjonskompetansen til de voksne er viktigere enn f.eks hvor mange voksne det er i klasserommet i undervisningssituasjoner.

Det er en liten andel av elevene som ønsker å gå i små klasser og i ungdomsskolen foretrekker de fleste å gå i klasse med mer enn 21 elever. Med økende alder på elevene blir kvaliteten på undervisningen viktigere enn kvaliteten på uteområdene.

Skoleskyss oppfattes ikke som en belastning for elever flest, men noen få elever i ungdomsskolen opplever å ha forholdsvis lang skoleveg.

Elevrådene ved skolene gir svar som underbygger svarene fra klassene 1.-3., og individuelle svar fra 4.-10.klasse. Det er stort fokus på gode uteområder, viktigheten av gode lærere, god og variert undervisning og at man har venner i klassa/på skolen. Viser til vedlegg 1 som er en oppsummering av svarene for 4.-10. trinn.

3.2 Barnets beste vurdering etter kriterier i Barnekonvensjonen

3.2.1 Identitet, karaktertrekk og egenskapene til barnet

Det er liten grunn til å tro at et tilbud om å være del av en større skole på Vinstra eller en videreføring av egen skole vil ha stor betydning for mulighet til å sikre identitet, karaktertrekk og egenskaper til elevene.

Dette momentet vil i seg selv ikke tale for en løsning framfor en annen.

3.2.2 Barnet sin rett til vern, omsorg og trygghet

Det er liten grunn til å tro at et tilbud om å være del av en større skole på Vinstra eller en videreføring av egen skole vil ha stor betydning for mulighet til å sikre vern, omsorg og trygghet for elevene. Statistikk og forskning underbygger verken at store eller små skoler er å foretrekke for å sikre gode læringsmiljø. Kvaliteten på læringsmiljøet er i større grad påvirket av kompetanse og arbeidsmåter enn av skolens størrelse.

Dette momentet vil i seg selv ikke tale for en løsning framfor en annen.

3.2.3 Sårbarheten til barnet

Sårbare elever som f.eks barn med funksjonsnedsettelse og elever som ikke behersker norsk vil i utgangspunktet få samme tilbud uavhengig av skolestørrelse. Elever med faglige og sosiale utfordringer vil også vurderes som sårbare elever.

Når det gjelder muligheten til å bygge kompetanse og fagmiljøer knyttet til elever med forskjellige sårbarheter vil det være lettere å bygge opp gode og varige tilbud ved å samle flere elever, slik at antall voksne og mulighet for kompetanseheving vil ha et større potensiale. Skolens mulighet til å bygge og holde på kompetanse i arbeid med sårbare elevgrupper vil ha et større potensiale når dette kan kanaliseres inn mot færre skoler.

Dette momentet støtter en omstrukturering til færre skoler i kommunen.

3.2.4 Retten eleven har til utdanning/retten barnet har til utvikling

Retten til utdanning og utvikling vil uansett skolestruktur være skolens hovedmandat. Forskning er tvetydig på effekten av store eller små skoler ift kvaliteten av undervisningen, og kan i liten grad være et moment for en løsning foran en annen i skolestruktur. Sett i sammenheng med forrige punkt, sårbare elever, vil det likevel være sannsynlig at rett til utdanning og utvikling for den gruppen kan styrkes gjennom større skoler med et bredere fag- og kompetansemiljø.

Overordnet del i ny læreplan stiller krav til profesjonelle læringsfelleskap i skolene, der samarbeid skal styrke kompetansen i skolene og til lærere. I kapittelet om kvalitet i skolen er det pekt på mulige

fordeler ved større skoler i forhold til mindre skoler på dette punktet. Likevel er det mulig å drive profesjonelle læringsfelleskap også på mindre skoler. For barnets beste vurdering er det vanskelig å fastslå at større skoler er en fordel for retten til utdanning, men det kan ligge et større potensial for at alle elever får tilpasset opplæring av et kollegium med flere ansatte som direkte gir en bredere kompetanse enn man får ved små skoler.

En eventuelt ny skole vil kunne bygges mer fleksibel og i tråd med «fremtidens skole» enn det eldre skolebygg er rustet for.

Dette momentet støtter en omstrukturering til færre skoler i kommunen.

3.2.5 Rett til fritid

«Barn har rett til hvile, fritid og lek, og til å delta i kunst og kulturliv.»

De fleste alternativene til skolestruktur vil i liten grad endre elevene sine muligheter til hvile, fritid og lek. Det er korte avstander mellom alle de eksisterende skolene på Vinstra, og det er forholdsvis kort avstand til Kvam skole fra skolene på Vinstra (ca 10 minutter med buss fra sentrum i tillegg til stopper). En del elever ved Kvam skole har også i dag noe avstand til skolen, slik at reell avstand for disse elevene vil medføre mer enn 10 minutter på buss til og fra skolen.

For de fleste elever ved Skåbu oppvekst vil en løsning med skoletilbud på Vinstra medføre mer enn en time pr dag på buss, og for enkelte elever vil samlet tid på buss kunne nærme seg to timer pr dag. For yngre elever er det forholdsvis mye tid som vil gå til å sitte på buss per dag i forhold til alder, og det vil til en viss grad gå utover tid til hvile, fritid og lek.

Dette punktet vil dermed tale imot at yngre elever skal fraktes mer enn en time pr dag på buss. Det er ingen nasjonale føringer for hva som er «for lang» skoleveg, men slik vi vurderer dette kan avstand mellom Skåbu og Vinstra bli vel langt for de yngste elevene når man har et reelt skolealternativ i Skåbu i dag.

3.2.6 Oppsummering av barnets beste vurdering:

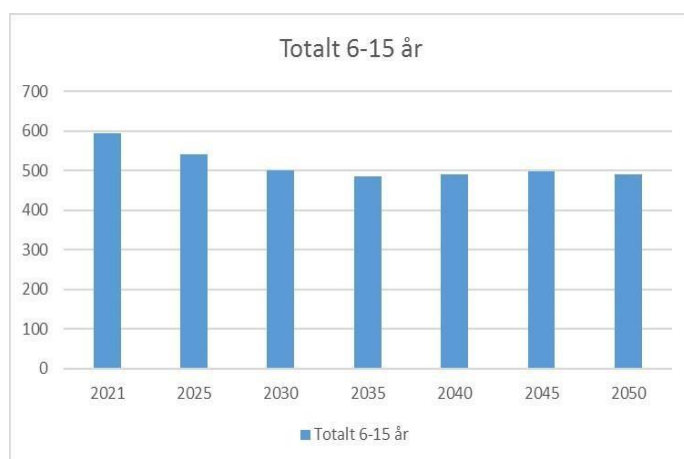
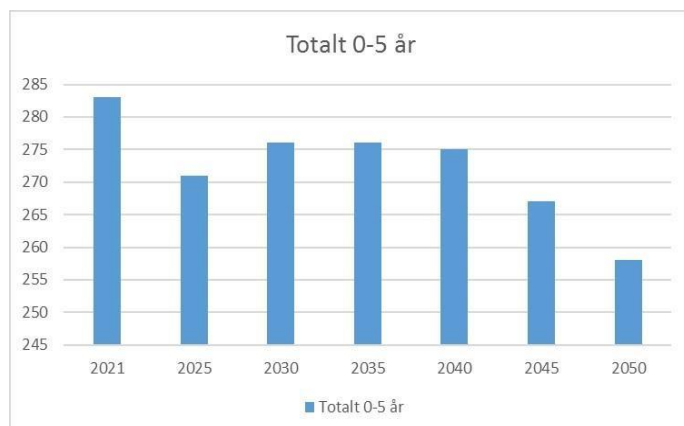
Det er noen moment i vurderingene som i liten grad påvirkes av skolestruktur i seg selv, mens andre moment viser muligheter for å styrke tilbudet ved færre og større skoler. Det siste punktet, «Rett til fritid» er et argument mot å frakte elever langt for et skoletilbud.

Når det gjelder barnets beste vurderinger skal det få frem konsekvenser barn får av vedtak, og dette skal vektes opp mot andre hensyn i saken.

Summen av vurderingene for hvert moment vil etter vårt syn støtte en argumentasjon for å samle elever og ressurser ved færre skoler enn vi har i Nord-Fron i dag.

4. Økonomi i skolestruktur – bemanning/drift

4.1 Framskrivning av folkemengde

Framskrevet folkemengde 1. januar, etter region, kjønn, alder, statistikkvariabel og år (SSB - MMMM)

		2021	2025	2030	2035	2040	2045	2050	
3436 Nord-Fron Menn	0-5 år	141	137	141	141	141	137	132	
	6-15 år	299	276	253	249	253	257	253	
Kvinner	0-5 år	142	134	135	135	134	130	126	
	6-15 år	295	264	248	237	238	240	238	
Totalt	0-5 år	283	271	276	276	275	267	258	Snitt per årskull i 2050: 43 i snitt per årskull under skulealder 49 i snitt per årskull i grunnskulealder
	6-15 år	594	540	501	486	491	497	491	
Totalt	0-15 år	877	811	777	762	766	764	749	
Utvikling	0-5 år		-12	5	0	-1	-8	-9	Fra 2021-2050
	6-15 år		-54	-39	-15	5	6	-6	
	Sum 0-15 år		-66	-34	-15	4	-2	-15	

Modell for framskriving av barnetall og elevtall: tallene i tabellen blir mer usikre lenger fram i tid, de nærmeste årene er sikrest.

4.2 Status på skolene per dato

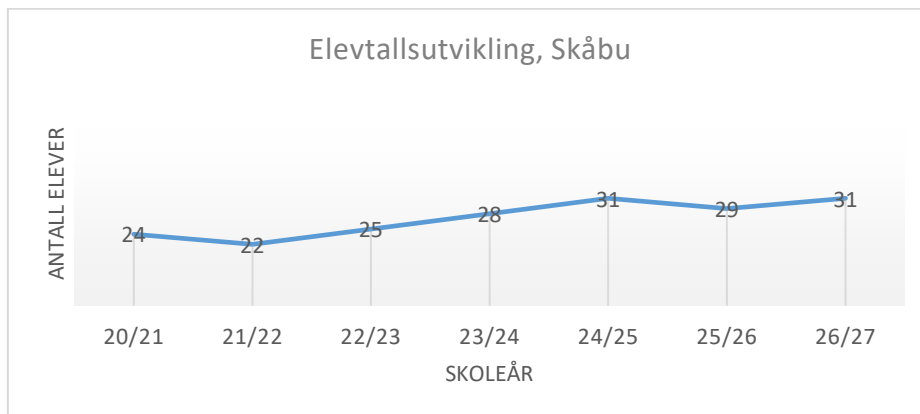
4.2.1 Skåbu oppvekst

Skolekretsgrensa for Skåbu oppvekst mot Barhaug går langsmed bekken (Massdøla) mellom Åseng og Massing. Der bekken når Tunga, går kretsgrensa mot Skåbu igjen, så Tunga tilhører Barhaug

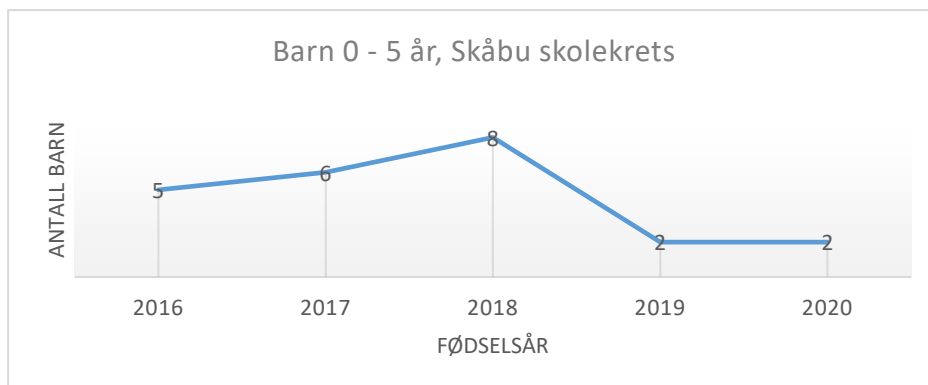
skolekrets. Skåbu oppvekst består av barnehage og barneskole (1. – 7. trinn) og lokalene inneholder klasserom, spesialrom, gymsal, svømmehall. Dette er en fådelt skole som i inneværende skoleår har inndelt gruppene i 1. kl, 3.- 4. kl og 5.- 7. kl, totalt 24 elever i skoleåret 2020/21.

Andelen av elevene som har skoleskyss er på 75% i inneværende skoleår. Km-avstand fra Skåbu oppvekst til Vinstra sentrum (definert i prosjektet Vinstra 2046 midt i Lågen mellom øst- og vestsida): ca 26 km.

Det er stor aktivitet i lokalene også utenom ordinær skoletid med utleie til mange ulike lag, organisasjoner og privatpersoner for både unge og voksne i lokalsamfunnet.

I inneværende skoleår er det 24 elever og ut fra fødselstall fra 2020, dette vil øke til 31 i 2026/27. Elevtallet ved skolen er ikke høyt og det blir viktig å se på hvordan fødselstallene utvikler seg i årene framover.

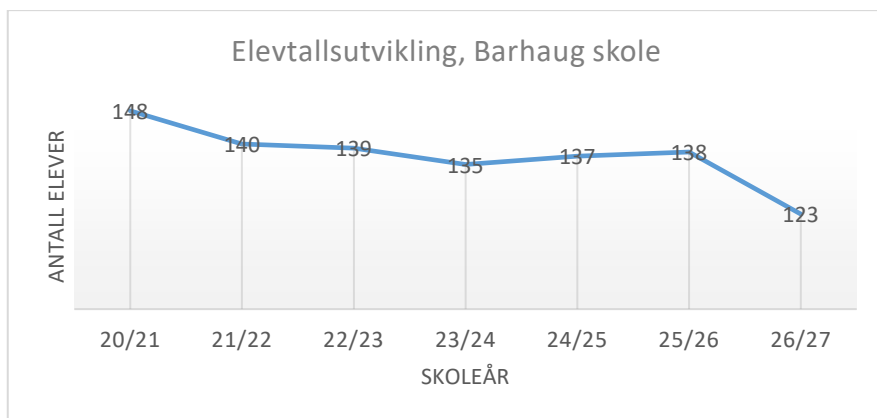
Dette er fødselstallene for kommende elever bosatt i skolekretsen for Skåbu oppvekst pr 1.1.2021.

4.2.2 Barhaug skole

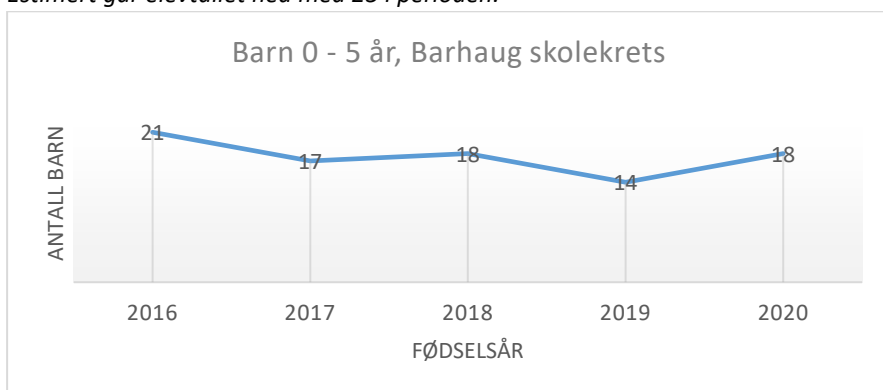
Skolekretsgrensa for Barhaug skole mot Skåbu oppvekst går ved bekken Massdøla. Siste bolig tilhørende Barhaug, er Åsvegen 42.

Kretsgrensa mot Kvam går ved gnr/bnr 303/1 med adresse Baksidevegen 633 (som siste adresse tilhørende Barhaug) og grensa mot Sødorp skole går langsmed Gudbrandsdalslågen. Barhaug skole er en fulldelt skole fra 1. – 7. trinn med totalt 148 elever for skoleåret 2020/21. Lokalene inneholder klasserom, spesialrom og gymsal. Andel elever som har innvilget gratis skoleskyss for skoleåret 2020/21: 49%

Gymsal og klasserom blir utleid til lag, organisasjoner og privatpersoner for både unge og voksne i lokalsamfunnet.

Estimert går elevtallet ned med 25 i perioden.

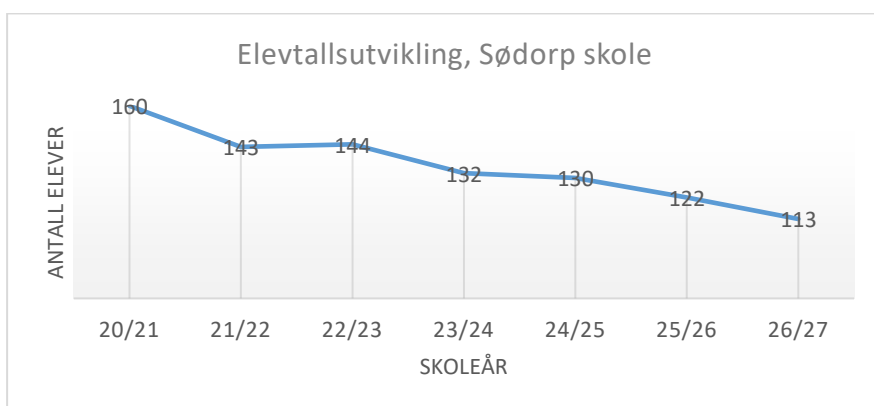
Dette er fødselstallene for kommende elever bosatt i skolekretsen for Barhaug skole pr 1.1.2021.

4.2.3 Sødorp skole

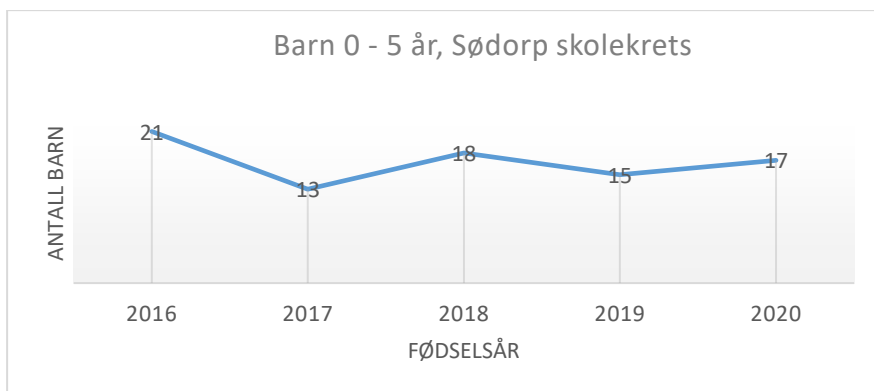
Skolekretsgrensa mot Kvam går ved gnr/bnr 315/11 og siste adresse i Sødorpkretsen er Gudbrandsdalsvegen 832. Høyere gateadresse tilhører Kvam skolekrets. Grensa mot Barhaug går langsmed Laugen.

Sødorp skole er en fulldelt skole fra 1. – 7. trinn med totalt 160 elever for skoleåret 2020/21. Lokalene inneholder klasserom, spesialrom og gymsal. Andel elever som har innvilget gratis skoleskyss for skoleåret 2020/21: 19%.

Gymsal og klasserom blir utleid til lag, organisasjoner og privatpersoner for unge og voksne i lokalsamfunnet.

Estimert går elevtallet ned med 47 i perioden.

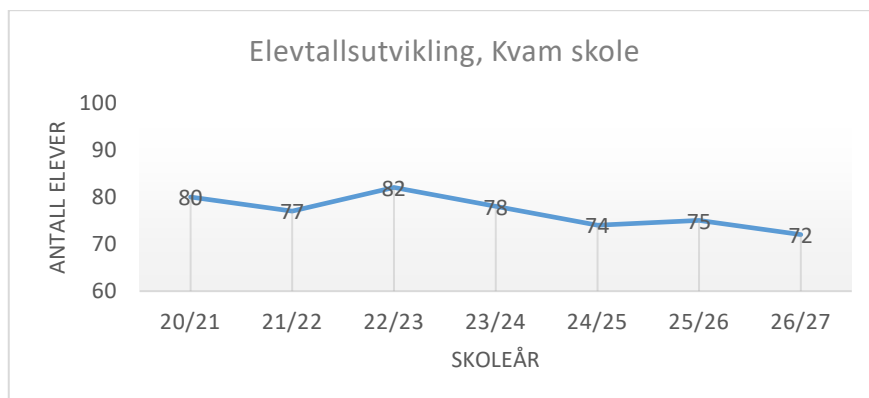
Dette er fødselstallene for kommende elever bosatt i skolekretsen for Sødorp skole pr 1.1.2021.

4.2.4 Kvam skole

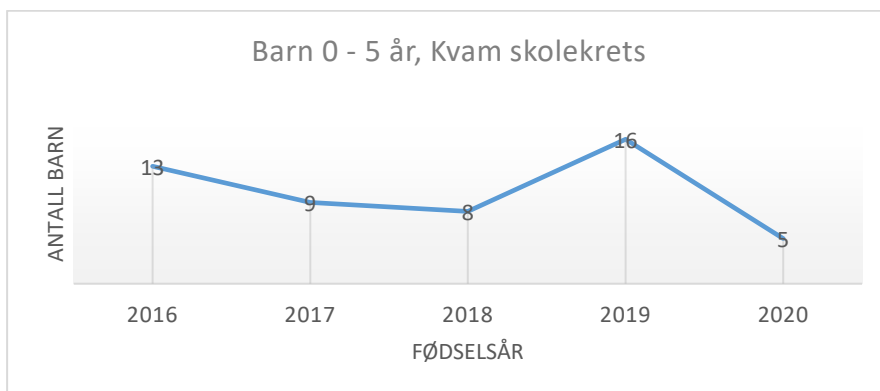
Skolekretsgrensa for Kvam skole: se grenseoppgangene for Barhaug og Sødorp skole.

Fram t.o.m. skoleåret 2020/21 var Kvam skole en fulldelt barneskole (1. – 7. trinn). Fra skoleåret 2021/22 ble Kvam en fådelt barneskole. Lokalene inneholder klasserom, spesialrom med totalt 80 elever i skoleåret 2020/21. Andel elever som har innvilget gratis skoleskyss for skoleåret 2020/21: 26%. Km-avstanden fra Kvam skole til Vinstra sentrum (midt i Lågen mellom øst- og vestsida): litt i underkant av 10 km.

Skolen er kun leid ut én gang i uka.

Estimert går elevtallet ned med 8 elever i perioden.

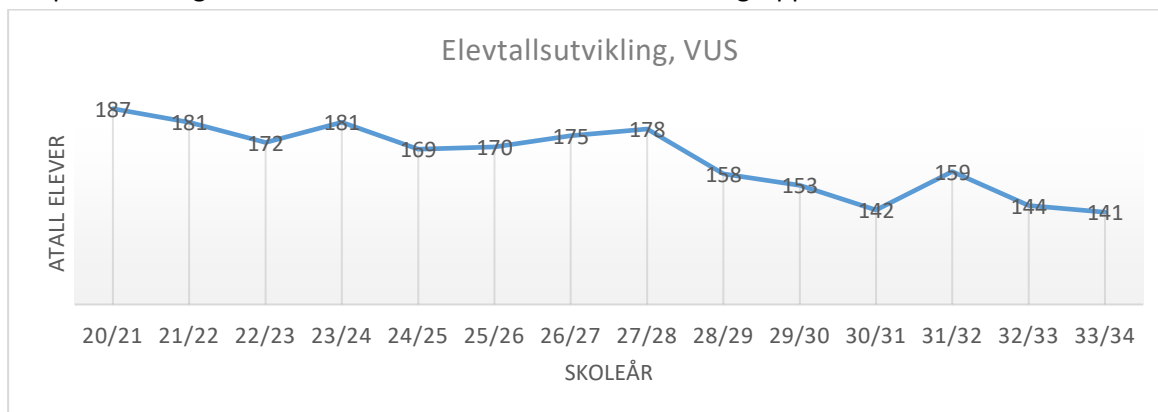
Dette er fødselstallene for kommende elever bosatt i skolekretsen for Kvam skole pr 1.1.2021. I 2020 var det et historisk lavt fødselstall for Kvam.

4.2.5 Vinstra ungdomsskole

Fra skoleåret 2019/20 ble alle elever i Nord-Fron fra 8. trinn samlet ved Vinstra ungdomsskole og lokalene inneholder klasserom, spesialrom og auditorium.

I skoleåret 2020/21 er det 8 klasser fordelt på 8. til 10. trinn, med totalt 187 elever.

Andel elever som har innvilget gratis skoleskyss for skoleåret 2020/21: 53%. Det er spesialrom og auditorium som blir leid ut til voksne brukergrupper.

I perioden frem til 2033/34 er det estimert en nedgang i elevtallet på 46 elever, basert på folkeregistreringer pr. 1.1.2021.

4.3 Bemanning/drift

Modellene som er regnet på, er de samme som ble presentert for kommunestyret 22. juni 2021, se kap 1 om forord og mandat.

Det vises til oppsettet i vedlegg 2. For å vurdere økonomiske utslag av endret struktur for skole og barnehage er det noen forutsetninger og føringer som må legges til grunn;

- Utgangspunktet for å se på økonomiske utslag ved ulike alternativ for skolestruktur i Nord-Fron kommune, er framskriving av barnetall fra SSB. Ut i fra hovedalternativet fra SSB, vil det være en nedgang på 123 elever i grunnskolealder, i perioden 2021-2050. Folketallsframskriving gir tall for kommunen samlet, og ikke for ulike skolekretser.
- Timemodell for beregning av ressurstildeling for skolene per 2022 er utgangspunkt for utregning. Timer gitt til lærertimer i skolene utgjør størsteparten av kostnadene (ca. 90%). Utregninga er et overslag ut i fra dagens tall, for å vise hvilke vurderinger som er aktuelle å gjøre. Et likt elevgrunnlag i årene 2030-2050 er lagt til grunn for utregningene, se tidligere prognoser fra SSB.
- Noen punkt fra timemodellen må tas med i en grundigere utredning gjort av konsultentselskap, slik som lederressurs, SFO, assistentbruk, skoleskyss og seniortimer. Se vedlegg 3.
- Større strukturendringer kan føre til at en ikke kan bruke same timemodell som i dag. Det kan kreve annen utregning for klassedelingstall, ressurs til ledelse og andre støtteressurser inn i skolen. Timemodellen vi bruker i dag har likevel vært brukt på større elevgrunnlag enn det som forespeiles i 2030-2050, og gir et ganske godt bilde på utslag av endringer i skolestrukturen.

4.4 Oppsummering økonomi i skolestruktur

Overslagene for de ulike modellene, viser i grove trekk at strukturendringer som fører til færre enheter, gir mindre kostnader til bemanning og skoledrift. Tallene i vedlagte regneark er oversendt WSP, og lagt inn i deres kalkyler. Det vil derfor ikke bli konkrete kommentarer for hver modell her.

5. Bygg barnehage og skole

5.1 Bygg barnehage

- I Toksebakken, Kvam og Ruste barnehager har det ikke vært gjennomgang av bygg. Særlig Toksebakken og Kvam er såpass nye at vedlikeholdsbehovet er kun knyttet opp mot å holde bygningsmassen i orden- og ikke de store kostnadskrevende tiltakene. Det samme gjelder i stor grad også Ruste.
- Når det gjelder Skåbu oppvekst – barnehage, har denne god plass nå som deler av skolen brukes. Dette gir noen utfordringer personalmessig, samt at SFO deler areal med barnehagen morgen og ettermiddag.
Selve barnehagen har mange og små rom med til dels lav takhøyde.

5.2 Bygg skole

Viser til vedlegg 3; rapport fra WSP.

6. Tettstedsutvikling.

Bærekraftig barnehage- og skolestruktur

De forente nasjoner (FN) anerkjenner 195 suverene land i verden, derav er 193 medlemmer. I 2015 vedtok FN 17 bærekraftsmål i kampen mot fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Deriblant er mål om *god helse og livskvalitet, god utdanning, industri/innovasjon/infrastruktur og bærekraftige byer og lokalsamfunn*.

Disse målene videreføres bl.a. i «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023, av Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2019). Ansvaret for å følge opp nasjonale og regionale interesser blir i større grad lagt til fylkeskommunen og kommunene ved sine planer rundt samfunnsutviklingen. For å kunne se i hvilken grad lokale tiltak er i tråd med bærekraftmålene, vil regjeringen utvikle indikatorer som kan brukes. De skriver videre at når ulike hensyn settes opp mot hverandre, så bør kostnadseffektive tiltak vektlegges. Hva som legges i begrepet *kostnadseffektivitet* er ikke gitt/entydig.

6.1 Kommunale planer for disponering og utvikling

Det står bl.a. dette i kommunelplanens arealdel (planbeskrivelsen) pkt. 1.1 Planens formål og hovedinnhold:

«...Det ble også angitt ny visjon for kommunen, nemlig at «Nord-Fron skal være det attraktive midtpunktet i Gudbrandsdalen». Denne visjonen, sammen med tre nye kjerneverdier - hel ved – nyskapende – inkluderende, skal danne rammen for de disponeringene som blir gjort de neste årene, også arealmessig, og det er vesentlig at kommunen følger opp dette gjennom de vedtatte arealpolitiske retningslinjene på en god måte i kommuneplanens arealdel..»

Videre i pkt 4.1 Vinstra som viktig midtpunkt;

«...Sammen med dette, settes det av areal for en eventuell framtidig utvidelse av Vinstra videregående skole, samt for etablering av en eventuell felles barneskole for hele Vinstraområdet...»

Kommunale vedtak ift tilrettelegging av boliger og mulig plassering av skolebygg

I strategirapporten «Vinstra 2046» har Nord-Fron kommune, Oppland fylkeskommune, Statens vegvesen, Fylkesmannen i Oppland og lokalt næringsliv utarbeidet en samordnet strategi for areal-, transport- og boligplanlegging (ATP). Målet er at Vinstra skal bli en by med et klimanøytralt, kompakt og levende sentrum med handel, kultur, tjenester og boliger som er attraktiv for fastboende, innflyttere og besøkende.

I kommuneplanens samfunnsdel 2017-2028 (vedtatt av kommunestyret i sak 45/17, 20.06.2017) under «Overordna målsettinger i planperioden» står det at *«Kommunen skal ha levende bygder også utenfor Vinstra by, der fokuset blir å skape gode boområder i Kvam og Skåbu....»*.

I kommuneplanens arealdel 2018-2029, planbeskrivelse (vedtatt av kommunestyret 19.6.2018 i KOM-sak 57/18) står det bl.a. i pkt. 2.4.2 Utbyggingsområder:

«Boligbygging skal i framtida, i størst mulig grad, foregå innenfor 10 minutters gang- og/eller sykkelavstand fra sentrale sentrumsfunksjoner, både på Vinstra og på Kvam.

Ved etablering av nye utbyggingsområder, skal fortetting i og mellom eksisterende områder prioriteres, selv om dette i noen områder kan innebære bruk av dyrka eller dyrkbar jord.

Det skal ikke tas hull på nye områder som ikke ligger i direkte eller nær tilknytning til allerede etablerte boligområder.

Nye områder skal planlegges og utvikles ut fra et bærekraftig og samfunnsøkonomisk perspektiv i forhold til kostnader på infrastruktur til veg, vann, kloakk og bredbånd/fiber.

Anlegg for idrett og kultur skal for framtiden lokaliseres slik at de har en samfunnsmessig behovs- og nytteverdi,...»

6.2 Attraktivitetsteorien

Telemarksforskning har utviklet en modell som ser på hvordan en kommune, eller region, kan gjøre seg mer attraktiv innen næringsutvikling, tilflytting og besøkssted (K. Vareide, 2016). Attraktivitet blir i rapporten definert som: *«Attraktivitet er et steds tiltrekningskraft for bedrifter, besøkende og bosetting utover det som kan forventes ut fra strukturelle forhold.»*

Å være attraktiv handler om kontinuerlig å komme med endringer/nyvinninger for å nå langsiktige mål. Dette er vanskelig for en enkelt aktør å gjennomføre, men ved at det offentlige, næringsliv og innbyggerne samhandler for å fremme ønskede endringer kan endringer skje.

Ut fra attraktivitetsteorien (Vareide, TF-notat nr 2/2016) er det mange faktorer som påvirker et steds bostedsattraktivitet;

- *Omdømme til stedet.*
- *Areal og bygg (tomter, boligbygging og tilgjengelighet boliger).*
- *Ameniteter (gode offentlige tjenester, kulturtilbud, aktivitetstilbud).*
- *Stedlig identitet og kultur (åpenhet for nye mennesker, stolthet over stedet)*
- *Samarbeids- og endringskultur (evne til å mobilisere, samarbeide og skape endringer)*

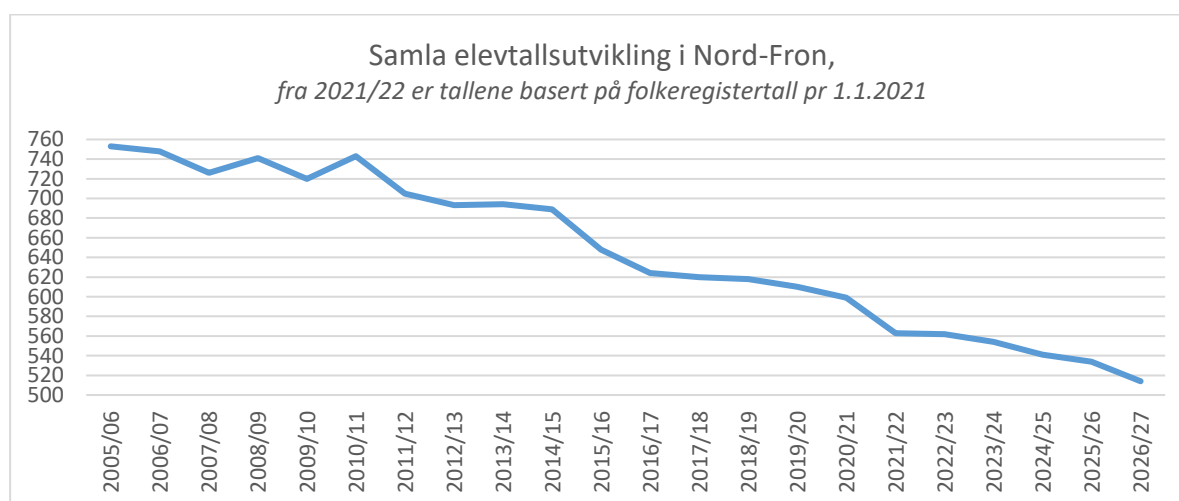
Lokaliseringen av barnehager og skoler er ikke avgjørende for attraktiviteten i forhold til de øvrige faktorene.

I oppsummeringen i notatet fra Distriktssentret om «*Tilflyttings- og rekrutteringsarbeid i distriktene – en oppsummering av kunnskap*» (2020) står det bl.a.:

«...Arbeid er den viktigste årsaken til at folk flytter, men kvaliteter ved stedet, familie og nettverk har i tillegg betydning for både flyttebeslutninger og beslutninger om å bli boende (Sørle, Aure og Langset, 2012)....»

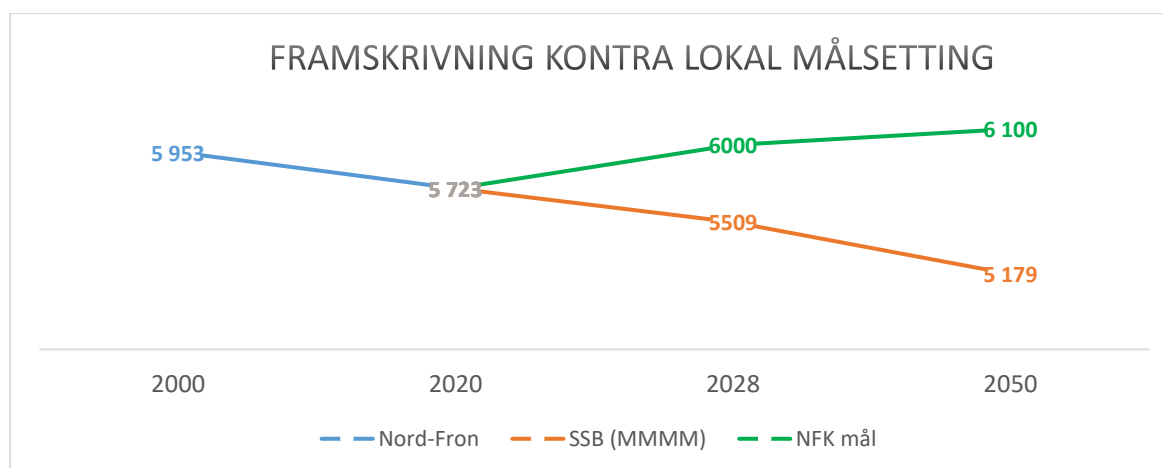
Det viser seg at distriktskommuner er «tradisjonelle» i sin appell til tilflyttere med ønske om varig bosetting (Grimsrud og Aure, 2012), der småbarnsfamilier ofte har en førsteprioritet i forhold til grupper av tilflyttere. Men når det skal legges til rette for økt tilflytting, bør dette også skje ut fra hensynet til personer som ikke nødvendigvis «er kommet for å bli». Økt mobilitet og individualisering av befolkningen, fordrer at nye, moderne utleieboenheter er tilgjengelig for å kunne ta imot også disse tilflytterne som i kortere eller litt lengre periode blir boende (M. Skaar, 2016).

6.3 Anslag på befolkningsframskriving mot 2050

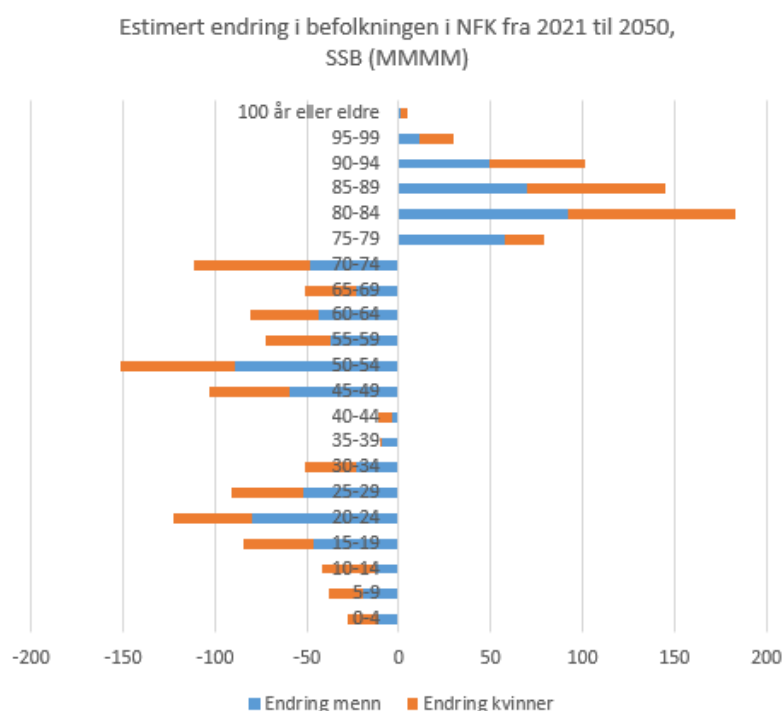

Dette viser hvordan elevtallsutviklingen har vært og er forventet å bli framover ut fra registrert befolkningstall pr 1.1.2021.

SSB har framskrevet tre alternativ på framtidige innbyggertall for Nord-Fron fram mot 2050, der hovedalternativet (MMMM) ligger på 5 179 innbyggere i 2050.

SSB (MMMM) sitt estimat på endring fra 2021 til 2050 fordelt på aldersgrupper kommer tydelig fram i følgende graf. For alle aldersgrupper under 75 år estimeres det en nedgang, mens for gruppen over 75 år blir det en økning i antall innbyggere.

I NOU rapport 2020:15 blir disktriktskommuner definert som kommuner med sentralitet 5 og 6 ut fra SSB sin rapport om sentralitetsindeksen. Nord-Fron er i klasse 5 (av en skala fra 1 – 6, der 6 er minst sentrale kommuner).

I kommuneplanens samfunndel (2017-2028) er målsettingen på 6 000 innbyggere i 2028, dvs. en økning på 300 innbyggere fra 2020. Dette står i kontrast til SSB (MMMM) sine framskrivninger av innbyggertallene.

6.4 Lokalsamfunn – en statisk avgrensning eller flytende tilpasning?

Store norske leksikon skriver m.a. dette om lokalsamfunn:

«Lokalsamfunn, betegnelse for sted og sosialt miljø innenfor et mindre område.

Tidligere var det vanlig å regne lokalsamfunn som kulturelt ensartet og preget av sosial likhet; jfr. Gemeinschaft. Det siste er ikke alltid tilfelle i moderne lokalsamfunn.....

Lokalsamfunnets sosiale kontroll, eller tetthet, har sammenheng med at mennesker møter hverandre i flere ulike roller. Det kan ligge omsorg i tettheten, men også grunnlag for mistillit og sladder.....

Rykter og beskyldninger kan også ramme den som stikker seg frem, er kontroversiell eller utfordrer det uformelle makthierarkiet i lokalsamfunnet.»

Det kan være ulike måter å definere hvordan *tilhørigheten* til et lokalsamfunn er for innbyggerne i ulike aldersgrupper. Alt fra geografiske avgrensninger til en mer flytende tilhørighetsfølelse mellom mennesker i ulike grupper knytt til sted eller interesser. Hvilket utgangspunkt man har, kan gi konsekvenser for hvordan en mulig endring i skolestrukturen blir tatt imot.

Skolens plass i lokalsamfunnet

I læreplanverket, overordnet del om opplæringens verdigrunnlag pkt 1.2 og 2.1 står det bl.a.;

«Skolen skal gi elevene historisk og kulturell innsikt og forankring, og bidra til at hver elev kan ivareta og utvikle sin identitet i et inkluderende og mangfoldig fellesskap.»

«Elevens identitet og selvilde, meninger og holdninger blir til i samspill med andre. Sosial læring skjer både i undervisningen og i alle andre aktiviteter i skolens regi. Faglig læring kan ikke isoleres fra sosial læring. I det daglige arbeidet spiller derfor elevenes faglige og sosiale læring og utvikling sammen.»

I hvor stor grad skolen blir brukt som møteplass/kulturformidling også utenom ordinær skoletid, er med på å befeste skolen sin posisjon i lokalmiljøet. Dette avhenger også av hvor mange andre møteplasser det ellers er lokalt. I Nord-Fron finnes bl.a. disse møteplassene:

Offentlige bygg: Kvam bygdahus, Kvam trivselsbad, Kvamstunet, Kåja idrettspark (fotball, friidrett, sandvolleyball, basketball, skatepark), Kåja stemneplass, Vestsida fotballbane, Vinstrahallen, Vinstra kino, Gammelbanken, Inntunet VVS, Rondane høyfjellscene, Fron badeland.

Private samlingshus: Ruste bygdahus, Skåbu bygdahus, Sulheim grendahus, Tverrbygda grendahus.

Private idrettsbaner: Kvam idrettspark, Kverndokka fotballbane i Skåbu, Skåbu skytebane, hoppanlegget i Jordalen, Vinstra Motorsportbane, Bleikmyra skytebane, Sorperoa skiskytterstadion, Peer Gynt Stadion, Rideskole Sandbakken.

Treffsted for ungdom ellers: Vinstra ungdomsklubb, Kåja Camp. Se ellers kapittelet om økonomi for en beskrivelse av status for skolene slik de er brukt i dag.

6.5 Konsekvenser på tettstedsutviklingen ved endring i skolestrukturen

I strategirapporten «Vinstra 2046» blir det lagt opp til at Vinstra skal utvikles og styrkes som tettstedet. Ut fra kommuneplanens samfunnsdel skal det være «...levende bygder også utenfor Vinstra by, med gode boområder i Kvam og Skåbu...» og «Skoleanleggene skal være oppdaterte og ha god kvalitet, og uteområdene skal stimulere til fysisk aktivitet». Konsekvensene ved en eventuell endring av skolestrukturen er ikke gitt.

I kommunestyresak 60/21 i møtet 22.6.2021, ble det lagt inn to forutsetninger for dette prosjektet; a) det skal ikke være flere skoler enn i dag. b) ingen elever i Vinstraområdet skal flyttes ut av Vinstra.

Dersom Sødorp og/eller Barhaug skole får endret lokalisering/blir slått sammen og dersom Vinstra ungdomsskole får endret lokalisering/blir slått sammen med Sødorp og/eller Barhaug skole;

Ny lokalisering av skolen(e) vil være innen Vinstraområdet, der plasseringen av dagens skoler kan sees på som «ytterpunkter» for ny skole. Avstanden mellom Barhaug og Sødorp skole er på 2,5 km. Ut fra strategirapporten «Vinstra 2046» vil det styrke Vinstra by som tettsted hvis skoletilbudet blir samlet i/ved/rundt sentrumssonen, tettstedet blir mer «definert» ved en felles lokalisering.

Skolene er i dag godt integrert i lokalsamfunnet og ny lokalisering trenger ikke gå på bekostning av fremtidig bruk utenom skoletiden, siden plassering uansett vil være i «nærområdet»/Vinstraområdet. Det vises også til at treffpunktene utenom skolebygg er mange på Vinstra og dermed kan det være en «naturlig» utvikling å samle elevene også innenfor skoletiden.

Dersom Kvam skole blir lagt ned:

I alternativene som skal vurderes, vil en nedleggelse medføre at elevene blir flytta til Vinstra-området. Avstanden fra gammel til ny skole vil være på ca. 10 km.

Utenom ordinær skoletid, blir leksehjelp og SFO i dag tilbydd i disse lokalene. Ut over dette er det svært liten bruk av lokalene av eksterne brukere. Skolen er kun leid ut én gang i uka på fast basis til skolemusikken, ellers er det i vårhalvåret utleie til «Kvam jeger og fiskeforening».

Kvam skole har ikke egen gymsal, men bruker i stedet Kvam bygdahus. Svømmeundervisningen blir gjennomført ved Kvam trivselsbad.

Hva skjer med Kvam dersom skolen blir lagt ned? Treffpunkt og møtesteder i Kvam er i dag i all hovedsak utenom skolelokalene. Ut ifra attraktivitetsteorien er det mange element som påvirker valget av bosted, der skole ikke blir vektet framfor andre faktorer. I kommuneplanens samfunnsdel om å «...skape gode boområder i Kvam og Skåbu....», er det ikke nærmere definert hva som legges i dette med evt. føringer for bruken av bygdahuset og trivselsbadet.

Dersom Skåbu oppvekst blir lagt ned:

Dersom det skjer en nedleggelse, vil elevene gå på skole i Vinstra-området. Avstanden mellom Skåbu Oppvekst til ny skole vil være på ca 26 km. Utenom ordinær skoletid, blir leksehjelp og SFO i dag tilbydd i disse lokalene og skolen er i svært stor grad leid ut til eksterne brukere (både unge og eldre) utenom skoletiden. All svømmeundervisning er i dag lagt til svømmebassenget ved skolen.

Hva skjer med Skåbu dersom skolen blir lagt ned? Det er ikke gitt noen føringer på hva som skal skje med skolelokaler (inkl. svømmebassenget) dersom disse blir lagt ned som følge av endringer i skolestrukturen. Det er derfor umulig å si noe om tilgangen til lokalene på fritiden ved en endring. Hvis dette medfører at lokalsamfunnet ikke lengre kan bruke lokalene, så vil dette svekke tilgangen til treffpunkt/møtested og muligheter for innendørs fritidsaktiviteter lokalt hvis disse ikke blir erstattet med alternativer.

Betydningen av tilgang til en skole i nærmiljøet kan diskuteres, men i dette tilfellet må også avstanden til alternativet vurderes. Når elevtallet blir lavt, kan det lett bli en skjevfordeling av elever ut fra kjønn/alder/inkludering og dette kan være grunnlag for å søke om overflytting til annen nærskole og dermed svekke elevgrunnlaget ytterligere. Se for øvrig kapittelet om barnets beste vurdering.

Det er ikke gitt at en endring av skolestrukturen skal gjelde fra samme tidspunkt for de skolene som vil få et vedtak om nedleggelse/endring av lokasjon. Dermed kan det bli gitt noen føringer om hvilke vilkår som bør vektlegges før en evt. endring skal iverksettes.

6.5.1 Oppsummering tettstedsutvikling

Dersom det blir vedtatt bygging av et nytt og moderne skolebygg for å kunne møte fremtidige endringer/tilrettelegginger/krav for skolebygninger/undervisningsformer, mener arbeidsgruppa at dette vil styrke tettstedet Vinstra og kommunen som helhet.

7. Konklusjon

Det er gjort vurderinger av barnets beste inkludert innhenting av barnas stemme(r), økonomi knyttet til personalkostnader, økonomi knyttet til bygg med drift og investeringskostnader, kvalitet i skole og kvalitet i barnehage i tillegg til et kapittel som ser nærmere på tettstedutvikling.

Arbeidsgruppa kommer med sine forslag til videre arbeid med struktur for skole og barnehage med hovedfokus på barnets beste, kvalitet i skole og barnehage og økonomi. Kapittelet som omhandler tettstedutvikling viser til forskning som i begrenset grad knytter skolestruktur opp mot andre kriterier når det gjelder boattraktivitet og tettstedutvikling. Arbeidsgruppen forstår at betydningen en skole har for et tettsted vil være grunnlag for en større diskusjon, og vi tar ikke fullt ut stilling til dette i vår rapport. Det er likevel behandlet noe i rapporten, og det kom ingen innspill på høring i forkant av kommunestyremøte 22.06.21 som stilte kritiske spørsmål ved forskningen som er lagt til grunn i kapittelet om tettstedsutvikling.

Skolen og barnehagen sitt mandat og økonomi knyttet til drift av dette har hatt størst fokus samlet sett.

Kapittel 2 – Pedagogiske vurderinger – kvalitet i skole og barnehage

Barnehage: Dette kapittelet viser at vi i veldig liten grad ser kvalitetsmessige eller økonomiske gevinster ved å endre dagens barnehagestruktur, og at dagens struktur innfrir forventningene til antall barnehageplasser i fremtiden. Nye krav i barnehageloven eller endringer av drift i private barnehager kan forandre dette bildet utover det Nord-Fron kommune selv har mulighet til å styre.

Med bakgrunn i denne konklusjonen foreslår arbeidsgruppa at dagens struktur videreføres, og at arbeidet med struktur innen barnehage avsluttes i kommunestyremøte 14.12.21.

Skole: Det er lite forskning som viser om større eller mindre skoler er å foretrekke for å sikre et godt læringsmiljø og gode læringsresultat. Det er lærerens praksis som oftest er avgjørende for skolens påvirkning av skolerresultat, men i kapittelet om kvalitet i skole er det vist frem hvordan en større skole har potensiale for å legge til rette for at lærere utvikler bedre praksis sammen. En større skole kan tilegne seg en bredere kompetanse både innenfor fagkombinasjoner til ansatte, og til arbeid med spesialpedagogiske tiltak og læringsmiljøtiltak.

Konklusjonen av kapittel 2 vil derfor være at arbeidsgruppa med utgangspunkt i rapportens innhold bør samle elevene på færre skoler enn vi har i Nord-Fron i dag.

Kapittel 3 - barnets beste og barnets stemme

Det er flere argumenter for å samle elever og ansatte ved færre skoler enn vi har i dagens struktur. I barnets beste vurdering av kriteriet «rett til fritid» problematiserer vi kjøretid fra Skåbu til et skolealternativ på Vinstra. For de eldste elevene ved skolen kan det være greit med en skoleveg som tar så lang tid, men arbeidsgruppa vurderer at det vil ta for mye av tiden til de yngste elevene i forhold til alder, modning og hvordan skoledagen vil bli samlet sett. Arbeidsgruppa mener at dette punktet er så tungtveiende at de yngste elevene bør få sitt skoletilbud i Skåbu. Når det gjelder de eldre elevene ved Skåbu oppvekst kunne en forflytting til en skole på Vinstra være aktuelt, men konsekvensen for skolemiljøet i Skåbu vil bli for negativ hvis det blir færre elever, og dermed også ansatte, ved oppvekstsenteret. Vi vurderer at det er en forutsetning for videre drift av skoletilbud i Skåbu at alle elever fra 1. til 7.klasse fortsatt får sitt tilbud ved samme skole.

Til tross for denne konklusjonen mener arbeidsgruppa at Nord-Fron kommune må følge elevtallsutviklingen nøye i årene som kommer, da vektingen av barnets rett til fritid kan bli nødvendig å vurdere opp mot en skole med enda færre elever enn det er i dag. Arbeidsgruppa ønsker ikke på å sette et minimumsantall elever for at skoledrift skal opprettholdes. Samarbeid med andre skoler og digitale løsninger i fremtidens skole kan påvirke slike vurderinger med moment vi ikke kjenner i dag.

De andre momentene i barnets beste vurdering støtter i all hovedsak opp om fordeler ved å samle flere elever ved færre skoler. Kriteriet «sårbarheten til barnet» og «rett til utdanning» er kriteriene som særlig støtter større skoler, da man i større skoler har bedre muligheter til å bygge en bred og varig kompetanse knyttet til ulike sårbarheter. En større skole vil lettere dekke kompetansekravene til lærere i alle fag på grunn av dette fordeles på flere lærere.

Barnets stemme gjennom samtaler og digitale undersøkelser viser at de aller fleste elever ønsker å gå i klasser med flere enn 16 elever. For ungdomsstrinnet ønsker elevene enda større klasser.

Elevene er samstemte, uansett alder, på at venner og vennskap er det aller viktigste i skolen. Tilgang til flere medelever vil potensielt gi større sjanser for å finne venner og bygge vennskap gjennom like interesser. Likevel svarer en stor del av ungdomsskoleelevene at de foretrekker barneskoler i nærheten av der de skal bo (innen ca 5 km) når de selv skal stifte familie.

Konklusjonen av kapittel 3 vil for arbeidsgruppa være at Nord-Fron kommune bør gå videre med alternative løsninger for å samle elevene ved færre skoler enn i dag, men at barnetrinnet i Skåbu bør bestå mens vi følger elevtallsutviklingen i årene som kommer.

Kapittel 4 og 5 – Økonomi og bygg

Oppsummert vil Nord-Fron kommune kunne drifte skolene med samme kvalitet, men til en rimeligere pris ved å drifte færre skoler. Både personalutgifter og drifts- og investeringskostnader reduseres med antall skoler. Rapporten utarbeidet av WSP, som ser grundigere på byggkostnadene viser at over en periode på 30 år vil alle alternativ for sammenslåinger av skoler inn i et nybygg bli rimeligere enn dagens løsning for samme periode. Sett i sammenheng med kvalitet i skole vil det være klare fordeler med et nytt bygg som er fleksibelt og universielt utformet, slik at både krav til tilgjengelighet, men også tilrettelagt for fremtidens skole med endring i læreplaner og varierte undervisningsformer blir innfridd.

Konklusjonen av kapittel 4 og 5 støtter veldig tydelig en reduksjon av antall skoler fra dagens struktur.

Kapittel 7 – Tettstedsutvikling

Dette er en brannfakkell i alle skoleutredninger, men med utgangspunkt i attraktivitetsteorien er skole ikke nødvendigvis avgjørende for tilflyttingen til mindre lokalsamfunn. Men en ny, samlende skole lagt til Vinstra kan styrke tettstedet.

Arbeidsgruppa anbefaler:

Arbeidsgruppa anbefaler at Nord-Fron kommune går over i en fase der vi bruker eksterne fagmiljøer til å gjøre en grundig utredning for noen av alternativene vi hittil har hatt med oss.

Tall fra WSP viser at alle alternativ til ny struktur (alternativ 2-9) vil finansiere nybygg innen 30 år på grunn av reduserte drifts-, investerings- og personalkostnader.

Arbeidsgruppa anbefaler sterkt nybygd skole på Vinstra uansett alternativ som skal utredes og på sikt vedtas.

Vi anbefaler at følgende alternativ blir utredet videre, og at de andre alternativene skrinlegges:

- Alternativ 2: Barhaug og Sødorp blir slått sammen. De andre skolene fortsetter som i dag.
Økonomisk prognose tilsier en innsparing* på 0,67 millioner årlig, og en innsparing på 20 millioner over en periode på 30 år, inkludert nybygd skole. Uten nybygg vil innsparingene mest sannsynlig bli enda høyere.
- Alternativ 3: Barhaug, Sødorp og Kvam skole blir slått sammen. De andre skolene fortsetter som i dag.
Økonomisk prognose tilsier en innsparing* på 3,9 millioner årlig, og en innsparing på 117 millioner over en periode på 30 år, inkludert nybygd skole. Uten nybygg vil innsparingene mest sannsynlig bli enda høyere.
- Alternativ 6: 1.-10 skole med elever fra Barhaug, Sødorp og Vinstra ungdomsskole. De andre skolene fortsetter som i dag.
Økonomisk prognose tilsier en innsparing* på 4,8 millioner årlig, og en innsparing på 145 millioner over en periode på 30 år, inkludert nybygd skole. Uten nybygg vil innsparingene mest sannsynlig bli enda høyere.
- Alternativ 7: 1-10 skole med elever fra Barhaug, Sødorp, Vinstra ungdomsskole og Kvam skole. Skåbu oppvekst fortsetter som i dag.
Økonomisk prognose tilsier en innsparing* på 7,4 millioner årlig, og en innsparing på 224 millioner over en periode på 30 år, inkludert nybygd skole. Uten nybygg vil innsparingene mest sannsynlig bli enda høyere.

(* = innsparing sammenlignet med å videreføre dagens skolestruktur.)

8. Vedlegg

- Vedlegg 1: Oppsummering 4. – 10. trinn
- Vedlegg 2: Utkast modell skolestruktur
- Vedlegg 3: Rapport fra WSP; Nord-Fron kalkyler alternative skolestrukturer

9. Referanser

Referanser til kapittel 3

https://uis.brage.unit.no/uisxmlui/bitstream/handle/11250/2630132/Rapport_85.pdf?sequence=3

http://www.nova.no/asset/6157/1/6157_1.pdf <https://www.fafu.no/images/pub/2015/20553.pdf>

<https://nettsteder.regjeringen.no/barnehagelarerrollen/files/2018/12/Barnehage%C3%A6rrollen-i-et-profesjonsperspektiv-et-kunnskapsgrunnlag.pdf>

Ulike NOU'er:

- o 2010: med forskertrang og leselyst
- o 2012: til barnas beste

Meld. St. 24 (2012-2013) Framtidens barnehage

<https://www.utdanningsnytt.no/fagartikkel-forskning/man-ma-vaere-varsom-med-a-kunbasere-seg-pa-hatties-konklusjoner-om-hva-som-kjennetegner-god-undervisning/171569>

<https://docplayer.me/177932179-Rapport-1-10-skole-eller-todelte-sentrumsskoler-vurderingav-pedagogiske-praktiske-og-okonomiske-fordeler-og-ulemper-ved-1-10-skole-og-1-7-skole.html>

<https://utdanningsforskning.no/artikler/bygdeskoler-med-fadelt-ordning-en-aktuell-politiskog-pedagogisk-utfordring/>

<https://www.utdanningsforbundet.no/var-politikk/stopp-store-klasser/forskning-og-fakta/stotte-i-forskningen/>

<https://www.utdanningsnytt.no/skolepolitikk/regjeringen-og-udir-overser-65000-elever-i-norskgrunnskole/142457>

<https://www.forskning.no/barn-og-ungdom-hoyskolen-kristiania-partner/derfor-er-det-fint-forbarn-a-ha-minst-to-venner/1809782>

<https://www.forskning.no/barn-og-ungdom-mobbing-partner/elever-som-blir-utsatt-formobbing-trenger-en-laerer-som-beskytter-dem/1803876>

<https://www.forskning.no/barn-og-ungdom-ntb-skole-og-utdanning/antall-skoler-med-merenn-500-elever-har-okt-kraftig-de-siste-ti-arene/1797726>

<https://www.forskning.no/nordlandsforskning-partner-pedagogiske-fag/foreldre-vil-ha-smaskoler-lokalt-ikke-store-skoler-langt-unna/387095> <https://www.forskning.no/universitetet-i-sorost-norge-skole-og-utdanning-barn-og-ungdom/nyform-for-sentral-skolestyring/612922>

<https://www.forskning.no/barn-og-ungdom-nasjonalt-utviklingssenter-for-barn-og-unge-nubupartner/de-andre-i-klassen-betyr-mer-for-sosial-utvikling-enn-forholdet-til-laereren/1765134>

<https://www.forskning.no/barn-og-ungdom-skole-og-utdanning/stor-studie-klassestorrelse-har-lite-a-si-for-hvordan-elevene-gjor-det-pa-skolen/1294210>

<https://www.nhh.no/nhh-bulletin/artikkelarkiv/eldre-saker/2016/mai/skolenedleggelse-ingenulempe/>

<https://www.ssb.no/forskning/mikrookonomi/utdanningsokonomi/klassestorrelse-har-ingenbetydning>

<https://www.khrono.no/laerertetthet-laerernorm/en-advarsel-mot-studier-av-laerertetthet/205615>

<https://www.udir.no/globalassets/filer/tall-og-forskning/forskningsrapporter/skolers-arbeidmed-elevenes-psykososiale-miljo.pdf>

Referanser til kapittel 6

Gro Marit Grimsrud, Marit Aure: *Målgrupper, aktiviteter og budskap i distriktskommunenes tilflyttingsarbeid*. Ideas2evidence rapport 1/2012, gjennomført på oppdrag for Distriktssentret.

<https://distriktssenteret.no/wp-content/uploads/2013/06/webundersokelse.pdf>

Frants Gunderseon, Rasmus Bøgh Holmen, Wiljar Hansen: *Inndeling i BA-regioner 2020*. TØI-rapport 1713/2019. Transportøkonomisk Institutt.

https://www.regjeringen.no/contentassets/735944a205424d14afef809bc039d76b/inndeling_ba-regioner_2020.pdf

Knut Vareide (2016): *Attraktivitet, arbeidsplasser og verdiskapning*. TF-notat nr. 2/2016.

Telemarksforskning. <https://distriktssenteret.no/wp-content/uploads/2016/05/Notat-Telemarksforskning.pdf>

Knut Vareide, Solveig Svardal, Hanna Nyborg Storm og Sondre Groven (2018): *Suksessrikt distriktskommuner anno 2018*. TF-rapport nr 442. Telemarksforskning.

<https://distriktssenteret.no/artikkel/suksessrike-distriktskommuner-anno-2018-2/>

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD), 2019: *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019 – 2023*. Brosjyre/veiledning. Dato: 14.05.2019.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nasjonale-forventninger-til-regional-og-kommunal-planlegging-20192023/id2645090/>

Lillian Hatling og Ingvill Dahl (2020): *Tilflyttings- og rekrutteringsarbeid i distriktene – en oppsummering av kunnskap*. Distriktssenteret. Notat til Demografiutvalget.

<https://distriktssenteret.no/litteratur/tilflyttings-og-rekrutteringsarbeid-i-distriktene-en-oppsummering-av-kunnskap-2/>

Markus Gyene, Marthe Nordberg-Schulz, Rolf Røtnes og Mikkel Myhre Walbækken (2020): *Tilgang på boliger i distriktene og rekruttering av arbeidskraft*. Rapport nr. 35-2020. Samfunnsøkonomisk analyse AS.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/06dd59bb9a294112878a09e57565c6ac/tilgang-pa-boliger-i-distriktene-og-rekruttering-av-arbeidskraft-samfunnsokonomisk-analyse-as.pdf>

Nord-Fron kommune, *Kommuneplanens arealdel 2018-2029, planbeskrivelse* (KOM-sak 57/18).

<https://www.nord-fron.kommune.no/f/p1/ic78c04f2-47c6-421d-b852-78879438e1e0/planbeskrivelse.pdf>

Nord-Fron kommune, *Kommuneplanens samfunnsdel 2017 – 2028* (KOM-sak 45/17).

<https://www.nord-fron.kommune.no/f/p1/ibc070b59-a99f-430e-9071-a2f52424079f/2018-nfk-kommuneplanens-samfunnsdel-digital.pdf>

Marianne Skaar (2016): *Tilflytting fra by til bygd. En kvalitativ analyse av et bygdeutviklingsprosjekts ideer diskutert i lys av tilflytteres erfaring*. Rapport 1/2016. Bygdeforskning.

<https://ruralis.no/publikasjoner/r-116-tilflytting-fra-by-til-bygd-en-kvalitativ-analyse-av-et-bygdeutviklingsprosjekts-ideer-diskutert-i-lys-av-tilflytteres-erfaring/>

SSB, Regionale befolkningsframskrivninger 2020-2050.

<https://www.ssb.no/429042/befolkningsframskrivninger-2020-2050-nedlastbare-filer>

SSB: Sentralitetsindeksen, Oppdatering med 2020- kommuner. 2020/4. Statistisk sentralbyrå.
https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/_attachment/413602?ts=17085d29f50

Store norske leksikon. <https://snl.no/lokalsamfunn>

Strategirapport «*Vinstra 2046*», vedtatt i sak KOM-100/18, 11.12.2018. <https://www.nord-fron.kommune.no/f/p1/i50a91081-8627-449a-a861-e4d86391eacd/2019-rapport-vinstra-2046-klikkbar-interaktiv.pdf>

Udir.no; læreplanverket. <https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/>

Wekre, Torbjørn (2019): *Slik bygger du tillit for effektivt samarbeid*. Kronikk. Kompetansesentret for distriktsutvikling. <https://distriktssenteret.no/artikkel/slik-bygger-du-tillit-for-effektivt-samarbeid/>